

Влада на Република Македонија

Предлог Закон за минерални сировини

Скопје, Мај 2012 година

ВОВЕД

I. ОЦЕНА НА СОСТОЈБИТЕ ВО ОБЛАСТА ШТО ТРЕБА СЕ УРЕДИ СО ЗАКОНОТ И ПРИЧИНИ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Главната причина за донесување на Закон за минерални сировини е условите и начинот на вршење геолошки истражувања, експлоатација, подготовка и преработка на минерални сировини со цел да се обезбеди нивна оптимална искористеност во согласност со начелата на одржлив развој и заштита на животната средина, надзорот и условите при вршењето на геолошките истражувања и експлоатација на минералните сировини, мерките и начинот со кои се спречува или намалува до најмала можна мерка штетното влијание врз животната средина и здравјето на луѓето кое може да настане како последица од управувањето со отпадот што се создава и веќе создадениот отпад од истражувања и експлоатација на минералните сировини.

II. ЦЕЛИ, НАЧЕЛА И ОСНОВНИ РЕШЕНИЈА

Целите на донесување на Законот за минерални сировини е поттикнувањето и унапредувањето на геолошките истражувања, експлоатацијата, подготовката и преработката на минералните сировини, термалните, термалните и подземните води кои служат за комерцијална експлоатација односно флаширање, како и зајакнување на мерките за безбедност, заштита на животната средина, здравјето на луѓето.

III. ОЦЕНА НА ФИНАНСИКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРЕДЛОГОТ НА ЗАКОН ВРЗ БУЏЕТОТ И ДРУГИТЕ ЈАВНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА

Со предложениот закон не се предвидуваат фискални импликации врз Буџетот на Република Македонија.

IV. ПРОЦЕНА НА ФИНАНСИСКИТЕ СРЕДСТВА ПОТРЕБНИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ, НАЧИН НА НИВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ, ПОДАТОЦИ ЗАТОА ДАЛИ СПРОВЕДУВАЊЕТО НА ЗАКОНОТ ПОВЛЕКУВА МАТЕРИЈАЛНИ ОБВРСКИ ЗА ОДДЕЛНИ СУБЈЕКТИ

Со предлог Законот не се предвидени финансиски средства за спроведување на законот, а ниту се предвидуваат материјални обврски за одделни субјекти.

V. ПРЕГЛЕД НА ПРОПИСИ ШТО ТРЕБА ДА СЕ ДОНЕСАТ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Со законот не треба да се донесуваат посебни прописи за спроведување на законот

ПРЕДЛОГ

ЗАКОН ЗА МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ

ДЕЛ I ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет и цел на законот

Со овој закон се уредуваат:

- условите и начинот на вршење геолошки истражувања, поттикнувањето и унапредувањето на геолошките истражувања со цел да се обезбеди нивна оптимална искористеност во согласност со начелата на одржлив развој и заштита на животната средина,
- поттикнувањето и унапредувањето на експлоатацијата, подготовката и преработката на минералните сировини, како и зајакнување на мерките за безбедност, заштита на животната средина и здравјето на луѓето,
- надзорот и условите при вршењето на геолошките истражувања и експлоатацијата на минералните сировини,
- мерките и начинот со кои се спречува или намалува до најмала можна мерка штетното влијание врз животната средина и здравјето на луѓето кое може да настане како последица од управувањето со отпадот што се создава и веќе создадениот отпад од истражувањата и експлоатацијата на минералните сировини

Член 2

Супсидијарна примена

- (1) На постапките утврдени со овој закон се применуваат Законот за концесии и јавно приватно партнерство, Законот за општа управна постапка, Законот за безбедност и здравје при работа и Законот за животна средина, доколку со овој закон поинаку не е уредено.
- (2) На постапките на инспекциски надзор утврдени со овој закон се применува Законот за инспекциски надзор, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

Член 3

Дефиниции

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **Минерални сировини** се сите органски и неоргански минерални материи кои се наоѓаат во цврста, течна или гасовита состојба;
2. **Рудни резерви** се утврдени количини на одделна минерална материја од наоѓалиштето утврдени со елаборатот за извршените детални геолошки истражувања;
3. **Геолошки истражувања** се збир на методи и техники со цел добивање на информации со кои се дефинира геолошката градба на одреден простор од Земјата;
4. **Основните геолошки истражувања** се геолошки истражувања кои се вршат со цел да се добијат основни податоци за геолошката градба на просторот на Земјата;
5. **Детални геолошки истражувања** се геолошки истражувања со кои се добиваат целосни податоци и детално се утврдуваат рудните резерви на минералните сировини на определен простор на земјата;
6. **Експлоатација на минералните сировини** е активност на добивање, односно ослободување на минералните сировини од нивната природна состојба вклучувајќи ги подготвителните, придружните и последователните активности поврзани со добивањето на минералните сировини;
7. **Подземна експлоатација** е активност на изведување на рударски работи на подготовка, разработка, отворање, откопување, транспорт, извоз и проветрување на подземните простории со придружување на мерките на безбедност и здравје при работа и мерките за заштита на животната средина.
8. **Минерална технологија или преработка на минерални сировини** е одвојување на составните корисни од некорисни делови на минералните сировини преку технолошките фази на подготовка на минерални сировини и преработка на минералните сировини во облик на концентрат, техноген цврст облик или метал;
9. **Рекултивирање** е процес на повторно враќање на земјиштето во корисна состојба, деградирано со геолошките истражувања или со експлоатацијата и минералната технологија или преработката на минерални сировини на минералните сировини;

10. **Постројка** е збир на направи или инсталации поврзани во функционална целина, која служи за иста техничка цел;
11. **Рудник** е ограничено подрачје на земјиште, на површината или под неа, каде што се експлоатира минерална суровина со употреба на машини, опрема, рудничка инфраструктура потребна за вршење на рударските работи и депонии (одлагалиштата и хидројаловиштата);
12. **Рударски објект** е објект на површина или под земја на просторот за истражување односно експлоатација, кој е наменет за истражување и експлоатација на минерални суровини, минералната технологија или прареботката на минералните суровини и за вршење на други рударски работи;
13. **Рудничка инфраструктура** се руднички објекти кои се потребни за истражувачките и работите сврзани со експлоатацијата на минералните суровини (пристапни патишта, електрични инсталации и уреди, објекти, згради за луѓе и опрема и слично);
14. **Одлагалиште** е определено место во рамките на рудникот каде што се транспортира и депонира рудничката раскривка;
15. **Хидројаловиште** е определено место во рамките на рудникот наменето за акумулирање на суспензија од ситни честички на јаловина, технолошка отпадна вода, техногени минерални суровини во строго определени и контролирани услови, кои настануваат во процесот на експлоатација на минерални суровини и минерална технологија или преработка на минерални суровини;
16. **Подземни води** се водите коишто се наоѓаат под површината на земјата во средините заситени со вода и се во директен контакт со површината или со потслоевите;
17. **Минерални води** _____
18. **Извор** е природно истекување на подземна вода (обична или минерална) на површината на земјата;
19. **Режим на подземни води** е процес на измена на квалитетот и квантитетот на подземните води (проток, ниво на подземните води, брзина, температура, вискозитет, хемиски, радиолошки, микробиолошки и гасен состав) под дејство на природните и антропогените фактори по време и простор;
20. **Термални и термоминерални води** се подземни води кои се одликуваат со зголемена температура и минерализација, а која е поголема од 20 °C и минерализација;
21. **Простор за истражување** е дел од просторот на земјата за геолошки истражувања, дефиниран со координати по површината, со неограничено простирање во длабочина. ограничен со природни или вештачки линии и неограничен во длабочина;
22. **Експлоатационо поле** е дел од просторот на кој е утврдено наоѓалиштето на минерални суровини, просторот неопходен за експлоатација на минерални суровини и организација на рударските работи, изградба на рударски објекти и простор на кој се наоѓа и управува со отпадот од експлоатацијата, а кое на површината на земјата е ограничено со координатни точки меѓусебно поврзани со прави линии со неограничено простирање во длабочина;
23. **Загадување на животната средина** е емисија на штетни материи во воздухот, водата или почвата, којашто може да биде штетна за квалитетот на животната средина, животот и здравјето на луѓето или емисија од која што може да произлезе штета за имотот или која го нарушува или влијае врз биолошката и пределската разновидност и врз другите пропишани начини на користење на животната средина;
24. **Оператор** е концесионер кој врши експлоатација на минералните суровини за период за кој му е доделена концесијата и кое управува со отпадот од експлоатација на минерални суровини.
25. **Одговорно лице** е лице кое е одговорно за управување и изведување на рударските работи, како и работите непосредно сврзани со отпадот од експлоатација на минералната суровина.

26. **Значителна промена** е промена во структурата на инсталацијата за отпад или работењето на инсталацијата за отпад која може да има значителни негативни влијанија по човековото здравје или шивотната средина.
27. **Оценување на влијанието врз животната средина** е проценка на можните влијанија на одредени проекти и планирани геолошки и рударски активности врз животната средина во подрачјето на експлоатацијата на минералните сировини и минералната технологија или преработката на минералната сировина.
28. **Отпад** е секоја материја или предмет што создавачот или поседувачот ја/го отфрла, има намера да ја/го отфрли или од него се бара да ја/го отфрли.
29. **Опасен отпад** е отпадот што содржи супстанции кои имаат едно или повеќе опасни својства, како што се: експлозивност, реактивност (оксиданси), запаливост, надразливост, токсичност, инфективност, канцерогеност, мутагеност, токсичност за репродукција, екотоксичност и својства на испуштање отровни гасови при контакт со вода, воздух или киселина, утврдени во согласност со овој закон или друг пропис, а притоа во листата на видовите отпад е наведен и посебно обележан како опасен отпад, вклучувајќи го и секој отпад што е измешан со опасен отпад.
30. **Инертен отпад** е отпадот што е отпорен и не подлежи на никакви значителни физички, хемиски или биолошки трансформации, не се раствора, не согорува и не реагира на друг физички или хемиски начин, не се биоразградува, а отпадот и неговиот исцедок не влијаат на друга материја со којашто доаѓаат во допир, на начин на кој може да ја загрозат животната средина, животот и здравјето на луѓето.
31. **Незагадена почва** е почва што е отстранета од горниот слој на земјата во текот на активностите на експлоатација и не се смета за загадена согласно прописите за заштита на почвата.
32. **Третман** е механички, физички, биолошки, термален или хемиски процес или комбинација од процеси што се извршуваат со минералните сировини, во насока на експлоатација минерали, вклучувајќи процеси на промена на големината, класификација, одделување и топење, како и повторна обработка на претходно фрлен отпад, но не вклучувајќи ги процесот на топење и термалнопроизводствените процеси (кои не претставуваат печење на варовник) и металуршките процеси.
33. **Јаловина** е цврст отпад или кашеста маса што останува по пречистување на минералите со процесот на минерална технологија или преработка на минералните сировини (на пр. дробење, мелење, сортирање по големина, флотација и друга физичко-хемиски техника) за отстранување на вредните минерали од помалку вредните карпи;
34. **Таложно езеро** е природен или изграден капацитет за складирање на ситнозрнестиот рударски отпад, обично јаловина, заедно со различни количини слободна вода, која произлегува од прочистување на минералните сировини и од процесот на чистење и рециклирање на водата.
35. **Цијанид одделив со слаби киселини** подразбира цијанид и состојки на цијанидот што се одделуваат со слаба киселина на одредена Ph вредност.
36. **Исцедок** значи секоја течност што се филтрира низ наталожен отпад и се испушта од инсталацијата за отпад или е содржана во истиот, вклучувајќи загадено одводнување, а која може да има неповолно влијание врз животната средина доколку се третира неправилно.
37. **Инсталација за отпад** е простор наменет за акумулирање или депонирање отпад од минерални сировини, во цврста или течна состојба, или во раствор или комбинација на течна и цврста состојба, во текот на следниве временски периоди:
- нема временски период за инсталација за рударски отпад и за инсталациите за рударски отпад што се карактеризирани како штетни во планот за управување отпад;

- период од повеќе од шест месеци за инсталации за неочекувано произведен рударски опасен отпад;
- период од повеќе од една година за инсталации за рударски отпад што не е опасен ниту инертен;
- период повеќе од три години за инсталации за загадана почва, неопасен отпад од истражните активности, отпад што произлегува од експлоатација, прочистување и складирање тресет и за инертен отпад.

За овој вид на инсталации се сметаат инсталациите што вклучуваат хидројаловиште или друга структура што служи за да содржи, задржи, ограничи отпад или на друг начин да ја поддржи инсталацијата, како и да вклучи, но не и да се ограничи на браната и таложното езеро, но не и вклучително јами во кои отпадот, по експлоатацијата на минералите, се пренесува за целите на санација и изградба.

38. **Главни опасности** се настани во рудникот во текот на активностите што вклучуваат управување отпад од минерална сировина во која и да е инсталација опфатена во овој закон, а кој резултира со сериозна опасност по човековото здравје и/или по животната средина, веднаш или со текот на времето, на самата локација или на друго место.
39. **Опасни супстанции** се супстанции или препарати коишто содржат една или повеќе опасни супстанции чиешто својства ја загадуваат животната средина и се опасни за животот и здравјето на луѓето со докажани акутни, хронични, токсични и други штетни ефекти и
- во однос на спречувањето и контролата на хавариите, опасна супстанција е смеса или препарат, определена согласно со прописите за заштита на животната средина, или ги исполнува критериумите или својствата определени согласно со прописите за заштита на животната средина, која е присутна во форма на сировина, производ, нуспроизвод, остаток или полупроизвод, вклучувајќи ги и оние супстанции за кои е разумно да се претпостави дека можат да настанат во случај на несреќа.
40. **Најдобри достапни техники** се најефективните и најнапредните фази во развојот на активностите и на методите на работа кои укажуваат на практичната соодветност на конкретните технологии за обезбедување, во начело, на основата на граничните вредности за емисиите, наменети за спречување и, онаму каде што тоа не е практично возможно, за намалување на емисиите и на негативното влијание врз животната средина. Притоа:
- под техники се подразбира користената технологија и начинот на којшто инсталацијата е конструирана, се одржува, се користи и престанува да работи;
 - под достапни техники се подразбира степенот на развој на техниките што се применуваат во соодветниот индустриски сектор, под економски и технички исплатливи услови, земајќи ги предвид трошоците и предностите, без оглед на тоа дали техниките се користат или се развиени и/или произведени во Република Македонија, доколку се разумно достапни за концесионерот и
 - под најдобри се подразбираат оние техники кои се најефективни во постигнувањето на високо општо ниво на заштита на животната средина во целина.
41. **Санација** е процес за прочистување на земјата што претрпела последици од инсталацијата за отпад, на начин на кој земјата се враќа во задоволителна состојба, особено во поглед на квалитетот на почвата, дивиот свет, природните живеалишта, системите на слатка вода, пејзажот и соодветната корисна употреба.
42. **Јавност** е едно или повеќе правни или физички лица, граѓани и нивни организации и здруженија.

43. **Засегната јавност** е јавноста којашто, во моментот или во иднина, е засегната или има интерес, во врска со донесувањето одлука за животната средина со која е во посебен однос со одредена постапка. Засегната јавност ги вклучува и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина, како и поединец кој има голема веројатност да ги почувствува последиците од донесувањето на одлуката.

Член 4

Видови на минерални сировини

- (1) Минералните сировини се добра од општ интерес, сопственост на Република Македонија, без оглед на сопственоста на земјиштето на кое се наоѓаат.
- (2) Минералните сировини според видот можат да бидат:
 - енергетски минерални сировини и тоа: сите видови на фосилни јаглени, јаглеводороди во цврста, течна и гасовита состојба, сите видови на битуминозни и мастни шкрилци и други гасови кои се наоѓаат во земјата;
 - металични минерални сировини;
 - техногени минерални сировини и тоа: минерални сировини кои настануваат во процесот на преработка на енергетските или металичните минерални сировини, вклучувајќи го и отпадот кој настанува при експлоатација и преработка на архитектонско-украсен камен;
 - неметалични минерални сировини (варовник – калцит, варовник - доломит, кварц, кварцит, кварцен песок, дијабаз, фелдспат, туф, гипс, лапорец, сулфур, барит, магнезит, флуорит, азбест, сите видови на глини, собирен кварц и други;
 - архитектонско-украсен камен (мермер, гранит, травертин, оникс, базалт, сијанит, бреча и други);
 - песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации), и
 - минерални, термоминерални и термални води.

Член 5

Стратегија за геолошки истражувања, одржливо искористување и експлоатација на минерални сировини

- (1) За остварување на целите и насоките за усогласено вршење на геолошките истражувања, експлоатацијата и одржливото искористување на минералните сировини, Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата) на предлог на министерот за економија донесува Стратегија за геолошки истражувања, одржливо искористување и експлоатација на минералните сировини (во натамошниот текст: Стратегијата) за период од 20 години.
- (2) Со Стратегијата се определува обемот и начинот на реализација на основните геолошки истражувања, одржливото искористување и потребите за експлоатацијата на минералните сировини кои се од битно значење за развојот на стопанството на Република Македонија.

ДЕЛ II

ГЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

Член 6

Геолошки истражувања

- (1) Геолошки истражувања и испитувања се вршат заради запознавање на развојот, составот и градбата на земјината кора, прогнозирање, пронаоѓање и утврдување на наоѓалишта на минерални сировини и оценка на економските ефекти од нивното користење, утврдување на геолошките, хидрогеолошките и геотехничките особини на тлото за потребите на изградба на објекти, просторно планирање, уредување на просторот и заштита и унапредување на животната средина.
- (2) Геолошките истражувања од став (1) на овој член опфаќаат основни геолошки истражувања, научни и проспекциски геолошки истражувања и детални геолошки истражувања.
- (3) Податоците добиени од геолошките истражувања од став (2) на овој член се сметаат за геолошки податоци.

Член 7

Научни и проспекциски геолошки истражувања

- (1) За вршење на научни и проспекциски геолошки истражувања кој што се во функција на научни и проспекциски цели не е потребно добивање на концесија за детални геолошки истражувања.
- (2) Геолошките истражувања од став (1) на овој член можат да се вршат за период до една година.
- (3) Субјектот кој што ќе врши геолошки истражувања од став (1) на овој член е должен петнаесет дена пред почетокот на истите до Геолошкиот завод на Република Македонија (во натаможниот текст: Геолошки завод) да достави известување.
- (4) Известувањето од став (3) на овој член содржи:
 - податоци за правното или физичкото лице кое што ќе ги врши геолошките истражувања од став (1) на овој член и
 - период на времетраењето на истражувањето,
 - вид на минералните сировини кои што ќе бидат предмет на вршење на геолошките истражувања.
- (5) По завршувањето на геолошките истражувања од став (1) на овој член субјектот кој што ги вршел истите е должен до Геолошкиот завод да достави извештај од извршените геолошки истражувања.

Глава 1

ОСНОВНИ ГЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

Член 8

Цел на основни геолошки истражувања

- (1) Основните геолошки истражувања се дејност од јавен интерес.
- (2) Со основните геолошки истражувања се обезбедуваат основни геолошки податоци кои се користат за експлоатација и искористување на минералните сировини, како и за потребите на просторното планирање.
- (3) Заради вршење на основните геолошки истражувања се основа Геолошкиот завод.

Глава 2

ДЕТАЛНИ ГЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

Член 9

Детални геолошки истражувања

- (1) Детални геолошки истражувања се вршат на простор на кој се утврдува постоење на една и

повеќе минерални сировини заради добивање на податоци за положбата, обликот, постанокот, квалитетот на наоѓалиштето, резервите, условите и можностите за нивно користење, просторот на кој ќе се градат одредени инвестициони објекти заради утврдување на геотехничките, хидрогеолошките и други особини на тлото, за прекатегоризација на рудните резерви, проширување на концесиите за вршење на детални геолошки истражувања и експлоатација на минерални сировини, како и заради реинјектирање на водите во подземјето.

- (2) Детални геолошки истражувања на минерални сировини не можат да се вршат на простори кои се наоѓаат во населени места, јавни патишта, водостопански објекти, коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации), воени објекти, споменици на културата и заштитени подрачја на природата, како и на други простори на кои се наоѓаат објекти од јавен интерес.
- (3) По исклучок од ставот (2) на овој член, детални геолошки истражувања на минералните сировини можат да се вршат и на просторите од ставот (2) на овој член, по претходна согласност на органите на државната управа надлежни за вршење на работите од соодветната област.

Член 10

Концесија за детални геолошки истражувања

- (1) Право за вршење на детални геолошки истражувања се стекнува со добивање на концесија за детални геолошки истражувања.
- (2) Концесија за детални геолошки истражувања на минерални сировини доделува Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: концедент).
- (3) Право за добивање на концесија за детални геолошки истражувања има секое правно лице, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија, а кои ги исполнуваат условите пропишани со овој и друг закон.
- (4) Концесија за детални геолошки истражувања на минерални сировини не може да се добие кога на правното лице, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија претходно му била одземена концесија за детални геолошки истражувања или експлоатација на минерални сировини, како и правно лице кое е поврзано со тоа правно лице. Како поврзани се сметаат случаите кога правните лице се во меѓусебни блиски врски, и си остваруваат меѓусебна контрола на начин и под услови утврдени со Законот за банки.
- (5) Концесија за детални геолошки истражувања се доделува врз основа на јавен повик со електронска аукција под услови и на начин утврден со овој закон и Законот за концесии и јавно приватно партнерство.
- (6) Во случај кога барањето за добивање на концесија за детални геолошки истражувања го поднесуваат јавните претпријатија, јавните установи, трговските друштва основани од Република Македонија и друштвата врз кои државата има директно или индиректно влијание преку сопственоста над нив, односно ако поседува поголем дел од капиталот на друштвото, има мнозинство гласови на акционерите/содружниците и доколку именува повеќе од половина од членовите на управниот или надзорниот одбор, односно органите на управување на друштвото, другите правни лица кои вршат јавни овластувања во делот на вршењето на јавните овластувања, како и од субјектите кои се сопственици на земјиштето на чиј простор се бара доделување на концесија за вршење на детални геолошки истражувања за минералните сировини од членот 3 став (2) алинеја 6 од овој закон, концесијата за детални геолошки истражувања им се доделува врз основа на барање, без спроведување на постапка за доделување на концесија по пат на јавен повик.

Член 11

Простор за вршење на детални геолошки истражувања

- (1) Со концесијата за детални геолошки истражувања, концедентот на концесионерот му отстапува простор за вршење на детални геолошки истражувања, дефиниран со координати нанесени на топографската карта во размер 1 : 25 000.
- (2) Просторот на кој се доделува концесијата за детални геолошки истражувања зависи од видот на минералната сировина, и тоа:
 - до 30 км² за енергетските минерални сировини;
 - до 30 км² за металичните минерални сировини;
 - до 30 км² за техногените минерални сировини;
 - до 2 км² за неметалични минерални сировини;
 - до 5 км² за архитектонско-украсен камен;
 - до 1 км² за песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации), и
 - до 2 км² за минерални, термоминерални и термални води.
- (3) Концесијата од ставот (1) на овој член се доделува на земјиште кое е во сопственост на Република Македонија, како и на земјиште кое е во сопственост на други правни и физички лица.
- (4) Пред отпочнување со вршење детални геолошки истражувања за земјиштето кое се наоѓа на просторот на кој е доделена концесија за детални геолошки истражувања, за земјиштето кое во сопственост на правни или физички лица потребна е добивање на согласност заради спроведување на активностите на деталните геолошки истражувања.
- (5) Во случај кога се работи за земјиште сопственост на Република Македонија без утврдено право на користење, закуп или плодуюживање не е потребно добивање на согласност заради спроведување на активностите на деталните геолошки истражувања.
- (6) Во случај кога се работи за земјоделско земјиште или пасиште во сопственост на Република Македонија кое е доделено под закуп, концесија или плодуюживање, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството е должен да изврши пренамена на земјиштето и да го раскине договорот за закуп, концесија или плодуюживање, а пред отпочнување со вршење на деталните геолошки истражувања.
- (7) Концесионерот кој ќе врши детални геолошки истражувања е должен да изврши обештетување на дотогашниот закупец, концесионер или плодуюживател на земјоделското земјиште или пасиште, како и на правното и физичкото лице сопственик на земјиштето.
- (8) Согласноста од став (4) на овој член се потврдува со давање писмена изјава пред нотар и истата не може да биде повлечена пред истекот на концесијата односно со доставување на договор за регулирањена меѓусебните односи помеѓу физичкото или правното лице и концесионерот.
- (9) Согласноста од став (4) на овој член и писмената изјава односно договорот од став (8) на овој член се доставува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини, а пред отпочнување на деталните геолошки истражувања.
- (10) Со недоставувањето на согласноста од став (4) на овој член и писмената изјава односно договорот од став (8) до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини пред отпочнување на деталните геолошки истражувања се смета дека не е отпочнато со вршење на деталните геолошки истражувања.
- (11) Детални геолошки истражувања на техногени минерални сировини може да се вршат и на простор на кој е доделена концесија за експлоатација, само доколку не се нарушува експлоатацијата на минерални сировини за кои е доделена концесија за експлоатација.
- (12) Во случајот од став (11) на овој член не е потребно добивање на согласност од концесионерот на чиј простор се наоѓаат техногените минерални сировини.

Член 12

Период на важност на концесијата за детални геолошки истражувања

Периодот за кој се доделува концесијата за детални геолошки истражувања зависи од видот на минералната сировина, и изнесува:

- до шест години за енергетските минерални сировини;
- до шест години за металичните минерални сировини;
- до три години за техногените минерални сировини;
- до две години за неметалични минерални сировини;
- до две години за архитектонско-украсен камен,
- до две години за песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации), и
- до две години за минерални, термоминерални и термални води.

Член 13

Иницијатива за доделување на концесија за детални геолошки истражувања

- (1) Постапката за доделување концесија за детални геолошки истражувања започнува со поднесување на иницијатива до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (2) Право да поднесе иницијатива за вршење на детални геолошки истражувања има секое правно лице, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија, при што е должно да приложи:
 - образложение и основни податоци за подносителот на иницијативата;
 - предложен период на кој би се доделила концесијата;
 - простор на кој би се вршеле деталните геолошки истражувања вцртан на топографска карта во мерка 1:25000 со нанесени координати, и
 - геодетски елаборат за посебни намени со катастарки индикации изработен од трговци поединци - овластени геодети и трговски друштва за геодетски работи кои ги исполнуваат условите од Законот за катстар на недвижности.
- (3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од осум дена сметано од денот на приемот на иницијативата од ставот (2) на овој член со решение ќе ја одбие истата, ако:
 - не ја приложи документацијата од ставот (2) на овој член, и
 - на просторот за кој е поднесена иницијатива за вршење на детални геолошки истражувања е веќе доделена дозвола за детални геолошки истражувања или концесија за детални геолошки истражувања или експлоатација на минерални сировини.
- (4) Против решението од ставот (3) на овој член во рок од 15 дена може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 14

Постапка за доделување на концесија за вршење на детални геолошки истражувања

- (1) Доколку органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не ја одбие иницијативата од член 13 на овој закон, во рок од осум дена е должен да изврши увид на локалитетот за која е поднесена иницијативата за вршење на детални геолошки истражувања, за што се составува записник.
- (2) На увидот присуствува и овластен претставник на подносителот на иницијативата, кој и го потпишува записникот од став (1) на овој член.
- (3) По извршениот увид, во рок од осум дена органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини по службена должност бара мислење од органите на државната управа надлежни за вршење на работите од областа на животната

средина и просторното планирање, заштитата на културното наследство, транспортот и врските, шумарството и водостопанството, земјоделството, како и од другите органи на државната управа надлежни за вршење на работите од соодветната област.

- (4) Покрај органите на државната управа од став (3) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини по службена должност бара мислење и од единицата односно единиците на локалната самоуправа на чија територија е поднесена иницијативата за вршење на детални геолошки истражувања.
- (5) Органите од ставовите (3) и (4) на овој член се должни своето мислење да го дадат во рок од петнаесет дена, сметано од денот на приемот на барањето, а во спротивно ќе се смета дека е дадено позитивно мислење по предметната иницијатива.

Член 15

Одлука за отпочнување на постапка за доделување на концесија за детални геолошки истражувања

- (1) По добивање на мислењата од членот 14 на овој закон, во рок од 15 дена министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини до концедентот доставува образложен предлог и одлука за отпочнување на постапка за доделување на концесија за детални геолошки истражувања.
- (2) По разгледување на образложениот предлог од став (1) на овој член, Владата донесува одлука за отпочнување на постапка за доделување на концесија за детални геолошки истражувања.
- (3) По донесување на одлуката од став (2) на овој член, постапката за доделување на концесија за детални геолошки истражувања се спроведува со јавен повик со електронска аукција врз основа на Законот за концесии и јавно приватно партнерство.
- (4) Во случај доколку се работи за добиено негативно мислење од субјектите од член 14 ставовите (3) и (4) на овој закон, концедентот може да донесе одлука за одбивање на иницијативата за вршење на детални геолошки истражувања.
- (5) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини за одлуката од став (4) на овој член во рок од 15 дена го известува подносителот на иницијативата.

Член 16

Содржина на одлука за доделување на концесија за детални геолошки истражувања

- (1) Одлуката за доделување на концесија за детални геолошки истражувања содржи податоци за:
 - правното или физичкото лице на кое му е доделена концесијата за вршење на детални геолошки истражувања;
 - минералните сировини што се предмет на деталното геолошко истражување;
 - целите и начинот на вршењето на деталните геолошки истражувања на минерални сировини;
 - просторот за вршење на детални геолошки истражувања;
 - рокот за поднесување на извештај за извршените детални геолошки истражувања до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини, и
 - други услови определени со закон.
- (2) Одлуката за доделување на концесија се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

Член 17

Договор за концесија за детални геолошки истражувања

- (1) Врз основа на одлуката за доделување на концесијата за детални геолошки истражувања на минерални сировини, концедентот и концесионерот склучуваат договор за концесија за детални геолошки истражувања.
- (2) Договорот за концесија за детални геолошки истражувања во име на концедентот го склучува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 15 дена, сметано од денот на влегувањето во сила на одлуката за доделување на концесија.
- (3) Договорот за концесија за детални геолошки истражувања на минерални сировини содржи одредби утврдени согласно Уредбата за содржината на договорот за воспоставување на јавно приватно партнерство и договорот за концесија на добра од општ интерес.

Член 18

Обврски на имателот на концесијата за вршење на детални геолошки истражувања

- (1) Концесионерот во рок од 15 дена пред започнувањето на деталните геолошки истражувања до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини, а најкасно во рок од една година сметано од денот на склучување на договорот за концесија мора да достави проект за детални геолошки истражувања.
- (2) Имателот на концесија за детални геолошки истражувања при вршењето на детални геолошки истражувања е должен:
 - работите да ги изведува согласно со проектот за вршење на детални геолошки истражувања, стандардите и техничките нормативи со кои е регулирано изведувањето на такви работи;
 - да ги спроведува мерките за безбедност при работа согласно со овој и друг закон;
 - навремено да презема мерки за безбедност на граѓаните, нивниот имот, сообраќајот и соседните објекти;
 - на свој товар да спроведува мерки за заштита на животната средина и за рекултивација на земјиштето;
 - до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини најмалку еднаш годишно да доставува извештај за извршените детални геолошки истражувања согласно со динамиката утврдена во договорот за концесија за вршење на детални геолошки истражувања, и
 - во рок од 120 дена по истекот на концесијата за детални геолошки истражувања до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини да достави елаборат од извршените детални геолошки истражувања.
- (3) Имателот на концесија е должен на просторот за деталните геолошки истражувања да има:
 - проект за вршење на детални геолошки истражувања;
 - книга во која се водат извршените истражни работи за деталните геолошки истражувања;
 - елаборат за уредување на објектите со мерки за заштита при работа и
 - решение за назначување на овластено лице кое поседува лиценца за изведување на работите при вршење на детални геолошки истражувања.
- (4) Формата, содржината и начинот на водењето на книгата од ставот (3) алинеа 2 на овој член ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

Член 19

Проширување на концесија за вршење детални геолошки истражувања

- (1) Заради доистражување на минералните сировини предмет на концесијата за вршење на детални геолошки истражувања на определен простор, а кој се граничи со просторот на кој е

доделена концесијата за детални геолошки истражувања и е во функција на рационално истражување на минералните сировини може да се врши проширување на концесијата за вршење на детални геолошки истражувања.

- (2) Одлука за проширување на концесијата за детални геолошки истражувања донесува Владата.
- (3) Барање за проширување на концесијата за вршење на детални геолошки истражување концесионерот може да се поднесе најрано три месеци, сметано по почетокот со вршење на детални геолошки истражувања.
- (4) Просторот за кој се бара проширување не може да изнесува повеќе од една третина од постојната концесија за вршење на детални геолошки истражувања.
- (5) Периодот за кој се врши проширување на концесијата не може да биде подолг од периодот за кој е доделена концесијата за вршење на детални геолошки истражувања.
- (6) Кон барањето за проширување на концесијата за вршење на детални геолошки истражувања, концесионерот приложува:
 - извештај од дотогаш извршените детални геолошки истражувања, и
 - образложение на потребата од проширување на концесијата заедно со топографска карта во размер 1:25000 на која е вцртан просторот и внесени координатите на кој би се вршеле деталните геолошки истражувања заради проширување на концесијата.
- (7) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од осум дена сметано од денот на приемот на барањето од ставот (6) на овој член со решение ќе го одбие истото, ако:
 - ако барателот не ја приложи документацијата од ставот (6) на овој член, и
 - на просторот за кој е поднесено барањето за проширување на концесијата е веќе доделена дозвола за детални геолошки истражувања или концесија за детални геолошки истражувања или експлоатација на минерални сировини.
- (8) Против решението од ставот (7) на овој член во рок од 15 дена може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.
- (9) Доколку органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не го одбие барањето за проширување на концесијата, во рок од осум дена е должен да изврши увид на локалитетот за кој е поднесена иницијативата за вршење на детални геолошки истражувања, за што се составува записник.
- (10) На увидот присуствува и овластен претставник на подносителот на барањето за проширување на концесијата, кој и го потпишува записникот од став (9) на овој член.
- (11) По извршениот увид, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок 15 дена по службена должност бара мислење од органите на државната управа надлежни за вршење на работите од областа на животната средина и просторното планирање, заштитата на културното наследство, транспортот и врските, земјоделството, шумарството и водостопанството, како и од другите органи на државната управа надлежни за вршење на работите од соодветната област.
- (12) Покрај органите на државната управа од став (11) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 15 дена по службена должност бара мислење и од единицата односно единиците на локалната самоуправа на чија територија е поднесена иницијативата за вршење на детални геолошки истражувања.
- (13) Органите од став (11) и (12) на овој член се должни своето мислење да го дадат во рок од 15 дена, сметано од денот на приемот на барањето, а во спротивно ќе се смета дека е дадено позитивно мислење по предметното барање за проширување на концесијата.

Член 20

Одлука за проширување на концесија за вршење детални геолошки истражувања

- (1) По добивање на мислењата од органите од член 19 на овој закон, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 15 дена до Владата доставува образложен предлог и одлука за проширување на концесијата за детални геолошки истражувања.
- (2) По разгледување на образложениот предлог од став (1) на овој член, Владата донесува одлука за проширување на концесијата за вршење на детални геолошки истражувања.
- (3) Одлуката за проширување на концесијата се објавува во “Службен весник на Република Македонија“.
- (4) По објавувањето на одлуката од став (3) на овој член, концедентот и концесионерот склучуваат анекс кон постојниот договор за концесија за детални геолошки истражувања, во рок од 15 дена сметано од денот на влегувањето во сила на одлуката за проширување на концесија.
- (5) Анексот на договорот од ставот (4) на овој член во име на концедентот го склучува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 15 дена, сметано од денот на влегувањето во сила на одлуката за проширување на концесијата.
- (6) Анексот на договорот за концесија особено содржи одредби за површината на концесијата, како и други услови утврдени со одлуката за проширување на концесијата.
- (7) Анексот на договорот или одделни негови одредби кои се во спротивност со овој и друг закон, се ништовни и не произведуваат правно дејство.
- (8) Во случај доколку се работи за добиено негативно мислење од субјектите од член 19 на овој закон, Владата може да донесе одлука за одбивање на иницијативата за вршење на детални геолошки истражувања.
- (9) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини за одлуките од став (2) на овој член во рок од 15 дена го известува подносителот на иницијативата.
- (10) Против одлуката од ставот (8) на овој член, подносителот на иницијативата може да поведе управен спор.

Член 21

Обврски на имателот на концесијата за вршење на детални геолошки истражувања при проширување на концесијата

- (1) Концесионерот во рок од осум дена пред започнувањето на деталните геолошки истражувања заради проширување на концесијата до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини, а најкасно во рок од 90 дена, сметано од денот на склучување на анексот на договорот за проширување на концесијата е должен да достави проект за детални геолошки истражувања на просторот за кој е проширена концесијата за експлоатација.
- (2) При вршење на деталните геолошки истражувања заради проширување на концесијата, концесионерот е должен да ги исполни условите кои се применуваат како обврски на имателот на концесијата утврдени во членот 18 од овој закон.
- (3) Субјектот на кој што му е одземена концесијата за детални геолошки истражувања е должен да изврши рекултивација на земјиштето на кое што се вршени деталните геолошки истражувања.

Член 22

Едностран раскин на договорот за концесија за вршење на детални геолошки истражувања

- (1) Доколку при вршење на деталните геолошки истражувања, концесионерот:
 - не достави согласност за земјиштето на начин и под услови утврдени во член 11 на овој закон;

- не започне со вршење на деталните геолошки истражувања во рок од една година, сметано од денот на склучувањето на договорот за концесија;
- прекине со вршење на деталното геолошко истражување подолго од една година;
- не постапува по решение на државниот инспектор за техничка инспекција во случаите кога не се придржува на одредбите од членот 18 став (2) алинеи 1, 2, 3 и 4 на овој закон;
- отпочне со вршење на детални геолошки истражувања пред да достави проект за детални геолошки истражувања;
- со истражните работи вади поголеми количини на минерални сировини од предвидените со проектот за вршење на деталните геолошки истражувања;
- концесионерот ќе го пренесе предметот на концесија на друг концесионер без согласност на концедентот;
- концесионерот не постапил по изречените мерки во постапката на надзор согласно со закон, и
- концесионерот нема да го плати надоместокот за концесија.

Владата на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини, донесува одлука за едностран раскин на договорот за концесија за детални геолошки истражувања.

- (2) Одлуката за едностран раскин на договорот за концесија за детални геолошки истражувања се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.
- (3) Врз основа на одлуката од став (1) на овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 15 дена, го известува концесионерот за еднострано раскинување на договорот за концесија.
- (4) Против одлуката од ставот (1) на овој член, незадоволната странка може да поведе управен спор.
- (5) Поведувањето на управниот спор од став (4) на овој член не го одлага извршувањето на одлуката.

Член 23

Престанок на важење на концесијата за вршење на детални геолошки истражувања

- (1) Концесијата за вршење на детални геолошки истражувања престанува да важи во случаи:
 - на истек на рокот за периодот на кој била доделена концесијата;
 - кога концесионерот не поднесе барање за доделување на концесија за експлоатација во рок утврден во член 24 став (2) на овој закон;
 - на предвременно завршување со вршење на деталните геолошки истражувања;
 - стечај или ликвидација на концесионерот, и
 - едностран раскин на договорот за концесија.
- (2) Во случаите на престанок на важење на концесијата од ставот (1) на овој член престануваат да важат сите дозволи, решенија и одобренија непосредно сврзани со концесијата.
- (3) Во случаите на престанок на важење на концесијата за детални геолошки истражувања, Владата донесува одлука за престанок на важење на концесијата за детални геолошки истражувања.
- (4) Против одлуката од ставот (3) на овој член, незадоволната странка може да поведе управен спор.

Член 24

Сопственост на резултати од деталните геолошки истражувања

- (1) Резултатите добиени со вршење на деталните геолошки истражувања дадени во елаборатот заедно со извршената стручна оценка (ревизија), се сопственост на имателот на концесијата односно дозволата за детални геолошки истражувања.
- (2) Имателот на концесијата од ставот (1) на овој член резултатите од извршените детални геолошки истражувања дадени во елаборатот заедно со извршената стручна оценка (ревизија) во рок од 120 дена, сметано од денот на истекот на периодот за кој е доделена концесијата за детални геолошки истражувања може да го пренесе во сопственост на друго лице за што склучуваат договор кој мора да биде заверен и потврден од нотар.
- (3) За извршениот пренос од став (2) на овој член, субјектот кој ги пренел резултатите од извршените детални геолошки истражувања дадени во елаборатот заедно со извршената стручна оценка (ревизија) во рок од 15 дена сметано од денот на склучувањето на договор за пренос, го известува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (4) Во рокот од став (2) на овој член само еднаш и само на еден субјект може да се изврши пренесување на резултатите од извршените детални геолошки истражувања дадени во елаборатот заедно со извршената стручна оценка (ревизија).
- (5) Доколку во период од 120 дена, сметано од денот на истекот на периодот за кој е доделена концесијата за вршење на детални геолошки истражувања или сметано од денот на доставување на елаборатот од извршените детални геолошки истражувања заедно со стручна оценка (ревизија) во случај на предвременно завршување со вршење на деталните геолошки истражувања, сопственикот на резултатите добиени со вршење на деталните геолошки истражувања дадени во елаборатот заедно со извршената стручна оценка (ревизија) не поднесе барање за доделување на концесија за експлоатација, резултатите добиени со вршење на деталните геолошки истражувања дадени во елаборатот заедно со извршената стручна оценка (ревизија) преминуваат во сопственост на Република Македонија.
- (6) Резултатите добиени од извршените детални геолошки истражувања на просторот за кој не е поднесено барање за доделување на концесија за експлоатација на минерални сировини, преминуваат во сопственост на Република Македонија.
- (7) Во случај на одземање на концесијата за експлоатација на минерални сировини, резултатите добиени со вршење на деталните геолошки истражувања дадени во елаборатот заедно со извршената стручна оценка (ревизија) преминуваат во сопственост на Република Македонија.

Глава 3 **ДОЗВОЛА ЗА ДЕТАЛНИ ГЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА**

Член 25

Дозвола за детални геолошки истражувања

- (1) Заради доистражување на минералните сировини за потребите на проширување на концесијата за експлоатација на определен простор кој се граничи со просторот на кој е доделена концесијата за експлоатација на минерални сировини и е во функција на рационална и одржлива експлоатација на минералните сировини се издава дозвола за детални геолошки истражувања.
- (2) Дозволата од став (1) на овој член се издава за период од:
 - четири години за енергетски минерални сировини;
 - четири години за металични минерални сировини;
 - две години за техногени минерални сировини;
 - две години за неметалични минерални сировини;
 - две години за архитектонско-украсниот камен;
 - две години за песок и чакал, и
 - две години за минералните, термоминералните и термалните води.

- (3) Дозволата за вршење на детални геолошки истражувања од ставот (1) на овој член ја издава органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини, доколку на просторот за кој е доделена концесијата за експлоатација се истрпени односно експлоатирани најмалку две третини од постојните утврдени резерви на минерални сировини.
- (4) Дозволата од ставот (1) на овој член се издава за ист вид на минерални сировини за кои и е доделена концесијата за експлоатација.
- (5) Просторот на кој се издава дозволата од ставот (1) на овој член не може да биде поголем од една третина од површината на постојната концесија за експлоатација на минерални сировини, освен за експлоатацијата на минералните сировини од членот 3 став (2) алинеа 1 и 2 на овој закон каде што просторот за доистражување не може да биде поголем од две третини од површината на постојната концесија.
- (6) Дозволата од став (1) на овој член може да е издава повеќекратно, имајќи го во предвид просторот на кој е доделена постојната концесија за експлоатација, се до исполнување на големината на просторот од став (5) на овој член.
- (7) Дозволата од ставот (1) на овој член се издава само на лицата кои имаат веќе доделена концесија за експлоатација, и им е издадена дозвола за експлоатација на минерални сировини.

Член 26

Постапка за издавање на дозвола за вршење на детални геолошки истражувања

- (1) Барањето за издавање дозвола за вршење на детални геолошки истражувања се поднесува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (2) Кон барањето за добивање на дозвола за вршење на детални геолошки истражувања се приложува:
 - студија за оправданоста на барањето за издавање на дозволата за детални геолошки истражувања;
 - топографска карта во размер 1:25.000 на која се нанесени координатите на граничните точки на локацијата за која се бара вршење на детални геолошки истражувања;
 - елаборат од извршените детални геолошки истражувања за состојбата со резервите на минералните сировини заедно со извршена стручна оценка (ревизија) на просторот на кој е доделена постојната концесија за експлоатација, и
 - проект за вршење на детални геолошки истражувања заедно со стручна оценка (ревизија).
- (3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од осум дена сметано од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член со решение ќе го одбие истото, ако:
 - Барателот не ја приложи документацијата од ставот (2) на овој член,
 - на просторот за кој е поднесено барањето за издавање на дозвола за детални геолошки истражувања е веќе доделена дозвола за детални геолошки истражувања или концесија за детални геолошки истражувања или експлоатација на минерални сировини, и
 - концесионерот не ги исцрпил односно не извршил експлоатација на најмалку две третини од постојните утврдени резерви на минерални сировини.
- (4) Против решението од ставот (3) на овој член во рок од 15 дена може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.
- (5) Доколку органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не го одбие барањето за издавање на дозвола за вршење на детални геолошки истражувања, во рок од осум дена е должен да изврши увид на локалитетот за која е поднесено барањето за издавање на дозвола за вршење на детални геолошки истражувања, за што се составува записник.

- (6) На увидот присуствува и овластен претставник на подносителот на барањето за издавање на дозвола за вршење на детални геолошки истражувања проширување на концесијата, кој и го потпишува записникот од став (5) на овој член.
- (7) По извршениот увид, во рок од 15 дена органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини по службена должност бара мислење од органите на државната управа надлежни за вршење на работите од областа на животната средина и просторното планирање, заштитата на културното наследство, транспортот и врските, шумарството и водостопанството, земјоделството, како и од другите органи на државната управа надлежни за вршење на работите од соодветната област.
- (8) Покрај органите на државната управа од став (7) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 15 дена по службена должност бара мислење и од единицата односно единиците на локалната самоуправа на чија територија е поднесено барањето за издавање на дозвола за вршење на детални геолошки истражувања.
- (9) Органите од ставовите (7) и (8) на овој член се должни своето мислење да го дадат во рок од 15 дена, сметано од денот на приемот на барањето. Во спротивно ќе се смета дека е дадено позитивно мислење по предметното барање за проширување на концесијата.
- (10) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 15 дена, сметано по истекот на рокот во кој органите од ставовите (7) и (8) на овој член биле должни да дадат соодветно мислење, е должен да ја издаде дозволата за вршење на детални геолошки истражувања.
- (11) Доколку органите на државната управа дадат негативно мислење по однос на барањето за издавање на дозвола за вршење на детални геолошки истражувања, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок 15 дена донесува решение за одбивање на барањето за издавање на дозвола за вршење на детални геолошки истражувања.
- (12) Против решението од став (11) на овој член во рок од 15 дена може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 27

Содржина на дозволата за вршење на детални геолошки истражувања

- (1) Дозволата за вршење на детални геолошки истражувања содржи податоци за:
 - правното лице на кое му е издадена дозволата за вршење на детални геолошки истражувања;
 - минералните сировини што се предмет на деталното геолошко истражување;
 - проектот за вршење на детални геолошки истражувања;
 - целите и начинот на вршењето на деталните геолошки истражувања на минерални сировини;
 - видот и обемот на истражните работи што треба да се извршат;
 - просторот за вршење на детални геолошки истражувања со одредени координати;
 - периодот за кој е доделена дозволата;
 - рокот за започнување на истражните работи;
 - рокот за известување во случај на откривање на нов вид на минерални сировини, освен за оние што не се опфатени со проектот за вршење на детални геолошки истражувања;
 - најголемата количина на минерална сировина која може да се извади при деталното геолошко истражување, а која е потребна за соодветни испитувања согласно со програмата за вршење на детални геолошки истражувања;
 - рокот за поднесување на извештај за извршените детални геолошки истражувања до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини;

- надоместокот за вршење на деталните геолошки истражувања;
- обврската и начинот за уредување на просторот за истражување за време и по завршувањето на деталните геолошки истражувања на минералните сировини;
- условите за продолжување и престанување на дозволата за вршење на детални геолошки истражувања, и
- други податоци.

Член 28

Обврски на имателот на дозволата за вршење на детални геолошки истражувања

- (1) Имателот на дозвола за вршење на детални геолошки истражувања при вршењето на детални геолошки истражувања е должен:
- да обезбеди согласност за земјиштето на начин и под услови утврдени во член 11 на овој закон;
 - работите да ги изведува согласно со проектот за вршење на детални геолошки истражувања, стандардите и техничките нормативи со кои е регулирано изведувањето на такви работи;
 - во рок од 15 дена пред започнувањето на деталните геолошки истражувања до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини, а најкасно во рок од деведесет дена, сметано од денот на издавање на дозволата за детални геолошки истражувања да достави проект за вршење на детални геолошки истражувања;
 - да ги спроведува мерките за заштита при работа согласно со овој и друг закон;
 - навремено да презема мерки за безбедност на граѓаните, нивниот имот, сообраќајот и соседните објекти;
 - на свој товар да спроведува мерки за заштита на животната средина и рекултивација на земјиштето;
 - до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини најмалку еднаш годишно да доставува извештај за извршените детални геолошки истражувања согласно со динамиката утврдена во дозволата за вршење на детални геолошки истражувања и
 - во рок од 120 дена по завршувањето на деталните геолошки истражувања до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини да достави елаборат од извршените детални геолошки истражувања заедно со стручна оценка (ревизија).
- (2) Имателот на дозвола е должен на просторот за вршење на деталните геолошки истражувања да има:
- дозвола за вршење на детални геолошки истражувања;
 - проект за вршење на детални геолошки истражувања;
 - книга во која се водат извршените истражни работи за деталните геолошки истражувања и
 - решение за поставување на овластено лице кое поседува лиценца за изведување на работите при вршење на детални геолошки истражувања.

Член 29

Одземање на дозвола за вршење на детални геолошки истражувања

- (1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини со решение ќе ја одземе дозволата за вршење на деталните геолошки истражувања, освен во случај на виша сила, ако:
 - имателот на дозволата за вршење на детални геолошки истражувања не се придржува на одредбите од членот 28 став (1) на овој закон;
 - имателот на дозволата за вршење на деталните геолошки истражувања не започне со вршење на деталните геолошки истражувања во рок од 90 дена, сметано од денот на добивањето на дозволата;
 - вршењето на деталното геолошко истражување било прекинато подолго од шест месеци;
 - имателот на дозволата за вршење на деталните геолошки истражувања не постапува по решение на државниот инспектор за техничка инспекција во случаите кога имателот на дозволата не се придржува на одредбите од членот 28 став (1) на овој закон, и
 - со истражните работи вади поголеми количини на минерални сировини од предвидените во дозволата за вршење на деталните геолошки истражувања.
- (2) Против решението од ставот (1) на овој член во рок од 15 дена може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Глава 4

ИЗРАБОТКА НА ГЕОЛОШКА ДОКУМЕНТАЦИЈА, ИЗВЕДУВАЊЕ И НАДЗОР НА ГЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

Член 30

Геолошка документација за вршење на основни геолошки истражувања

- (1) Геолошката документација за вршење на основни геолошки истражувања се состои од:
 - проект за вршење на основни геолошки истражувања;
 - елаборат за основни геолошки истражувања;
 - геолошки карти со толкувачи на истите, и
 - студија за геолошки истражувања.
- (2) Документацијата од ставот (1) алинеи 1, 2, и 3 на овој член подлежи на стручна оцена (ревизија).
- (3) Содржината и начинот на изработка на геолошката документација ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (4) Геолошките карти со толкувачи на истите се изработува врз основа на посебните упатства за изработка на геолошки карти.
- (5) Содржината и начинот на изработка на посебните упатства од став (4) на овој член ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

Член 31

Геолошка документација за вршење на детални геолошки истражувања

- (1) Геолошка документација за вршење на детални геолошки истражувања, во смисла на овој закон е:
 - проект за вршење на детални геолошки истражувања, и
 - елаборат за извршените детални геолошки истражувања.
- (2) Проектот и елаборатот за извршените детални геолошки истражувања од ставот (1) на овој член подлежат на стручна оцена (ревизија).

- (3) Содржината и начинот на изработка на геолошката документација од ставот (1) на овој член ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини.

Член 32

Субјекти за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања

- (1) Изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања можат да вршат правни лица кои се запишани во Централниот регистар, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија и кои поседуваат овластување за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања.
- (2) За добивање на овластувањето од став (1) на овој член, правните лица кои се запишани во Централниот регистар, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија мора да имаат вработено најмалку две лица во редовен работен однос и кои поседуваат лиценца за изработка на геолошка документација.
- (3) Овластувањето од став (1) на овој член го издава министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (4) За издавање на овластувањето од ставот (1) на овој член се плаќа надоместок во висина на стварно направените трошоци потребни за негово издавање.
- (5) Доколку кај субјектите од став (2) на овој член, по издавање на овластувањето за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања се утврди дека не ги исполнуваат условите за издавање на овластувањето, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини донесува Решение за престанок на важење на овластувањето за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања.
- (6) Лицето кое врши изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања мора да поседува лиценца за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања и да е во редовен работен однос.
- (7) За добивање на лиценцата од ставот (6) на овој член лицето мора да има работен стаж од најмалку три години во областа на изработката на геолошката документација, изведувањето и надзорот на геолошките истражувања и да има положен стручен испит.
- (8) Стручниот испит за добивање на лиценца за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања се полага пред испитна комисија која ја формира министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини според соодветна програма.
- (9) На членовите на комисијата од ставот (8) на овој член на надворешните членови - експерти кои не се вработени во органите на државната управа им следува надоместок, чија висина ја определува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во зависност од реално потребните трошоци за работа на членовите на комисијата.
- (10) Лиценцата од став (6) на овој член ја издава министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (11) За издавање на лиценцата од ставот (6) на овој член се плаќа надоместок во висина на стварно направените трошоци потребни за нејзино издавање.
- (12) Поблиските услови и начинот на добивање и одземање на овластувањето и лиценцата за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања, формата и содржината на овластувањето и лиценцата, Програмата за полагање на стручниот испит, како и висината на надоместоците за издавање на овластувањето и лиценцата ги

пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

Член 33

Посебни услови за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања

- (1) Изработката на геолошката документација, изведувањето и надзорот на геолошки истражувања се врши согласно геолошката документација, техничките прописи, како и според прописите за заштита, безбедност и здравје, како и согласно прописите за заштита на животната средина.
- (2) Изведување на геолошки истражувања не може да врши лице кое учествувало во изработка на геолошката документација врз основа на која се изведуваат геолошките истражувања.
- (3) Надзор на изведувањето на геолошките истражувања не може да врши лице кое ги изведува или учествува во изведување на геолошките истражувања.

Член 34

Стручна оцена (ревизија) на геолошка документација

- (1) Заради проверка и контрола во поглед на пропишаните мерки, стандарди и технички нормативи за заштита при работа, сигурноста на луѓето, на подземните, површинските и соседните објекти и заштитата на животната средина, како и во поглед на примената на современите достигнувања и методи во геологијата и другите научни и технички дисциплини над изработената геолошка документација се врши стручна оцена (ревизија).
- (2) Геолошката документација од член 30 и 31 од овој закон подлежи на стручна оцена (ревизија).
- (3) Стручната оцена (ревизија) на геолошката документација од ставот (1) на овој член ја врши Комисија за ревизија која ја формира концесионерот односно Геолошкиот завод кој вршел геолошки истражувања.
- (4) За членови на оваа комисија може да бидат именувани лица кои поседуваат лиценца за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања.
- (5) Начинот на работа на комисијата од став (3) на овој член го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

Член 35

Ревизиски извештај и ревизиска клаузула

- (1) За извршената стручна оцена (ревизија), комисијата од членот 34 став (3) на овој закон, издава ревизиска клаузула и изготвува ревизиски извештај, со кој потврдува дека геолошката документација е изработена согласно со овој и друг закон.
- (2) Ревизиската клаузула и ревизискиот извештај го потпишуваат претседателот и членовите на комисијата.
- (3) Начинот на вршење на стручната оцена (ревизија) на геолошката документација ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (4) Ако стручната оцена (ревизија) на одделни делови од проектот ја извршиле повеќе лица, во ревизиската клаузула мора да биде наведено одделно кое лице над кој дел од геолошката документација ја извршиле стручната оцена (ревизија).

ДЕЛ III ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ

Глава 1 КОНЦЕСИЈА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ

Член 36

Концесија за експлоатација на минерални сировини

- (1) Право за вршење на експлоатација на минерални сировини се стекнува со добивање на концесија за експлоатација на минерални сировини.
- (2) Концесија за експлоатација на минерални сировини доделува Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: концедент).
- (3) Право за добивање на концесија за експлоатација има секое правно лице, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија, а кои ги исполнуваат условите пропишани со овој и друг закон.
- (4) Концесија за експлоатација на минерални сировини не може да добие ниту пак може да му биде пренесена во случај кога на правното лице, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија на кое претходно му била одземена концесија за вршење на детални геолошки истражувања или експлоатација на минерални сировини, како и правно лице кое е поврзано со тоа правно лице. Како поврзано се сметаат случаите кога правните лице се во меѓусебни блиски врски, и си остваруваат меѓусебна контрола на начин и по услови утврдени со Законот за банки.

Член 37

Предмет на доделување на концесија

- (1) Со концесијата, концедентот на концесионерот му ги доделува минералните сировини кои се во сопственост на концедентот, заради нивна експлоатација на определен простор на определен временски период на сметка и ризик на концесионерот.
- (2) Предметот на концесијата за експлоатација не смее да се даде под закуп.
- (3) Во случај кога предмет на концесијата е експлоатација на минерални, термоминерални и термални води и концесионерот не е во можност рационално да ја користи експлоатираната количина на минерална сировина, истиот е должен да овозможи користење на истата од страна на други заинтересирани лица.
- (4) За користењето на минералната сировина во случајот од став (1) концесионерот и лицата кои се заинтересирани да ја користат минералната, термоминералната и термалната вода ќе склучат договор во кој ќе ги уредат меѓусебните права и обврски.
- (5) Неможноста за рационално користење на експлоатираната количина на минерална сировина во случајот од став (3) на овој член ја утврдува концедентот.

Член 38

Простор за експлоатација на минерални сировини

- (1) Концесија за експлоатација на минерални сировини се доделува на определен простор дефиниран со координати нанесени на топографската карта во размер 1:25000, а кој е определен врз основа на елаборатот за извршените детални геолошки истражувања.
- (2) Просторот на концесијата за експлоатација од став (1) на овој член не може да изнесува повеќе од:
 - 20 км² за енергетски минерални сировини сировини;
 - 20 км² за металични минерални сировини,;
 - 15 км² техногени минерални сировини;

- 0,5 км² за неметални минерални суровини;
 - 1 км² за архитектонско-украсен камен;
 - 0,5 км² за песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации), и
 - 2 км² за минерални, термоминерални и термални води.
- (3) Концесијата за експлоатација на енергетските, метални и техногени минерални суровини се доделува на земјиште кое е во сопственост на Република Македонија, и/или на земјиште во сопственост на правни и физички лица за кое барателот за доделување на концесија за експлоатација поведува постапка за експропријација под услови и на начин утврдени со Законот за експропријација.
 - (4) Концесијата за експлоатација на неметални минерални суровини, архитектонско-украсен камен, песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации) и минерални, термоминерални и термални води се доделува на земјиште кое е во сопственост на Република Македонија, и/или на земјиште во сопственост на барателот на концесијата за експлоатација.
 - (5) За земјиштето кое е во сопственост на Република Македонија на кое е доделена концесија за експлоатација, концесионерот е должен да поднесе барање за прибележување на право на користење во катастарот на недвижности.
 - (6) За земјиштето кое е во сопственост на Република Македонија на кое е доделена концесија за експлоатација, концесионерот е должен да поднесе барање за прибележување на право на користење во катастарот на недвижности.
 - (7) Експлоатација на минерални суровини се врши на определен простор (во натамошниот текст: експлоатационо поле), дефиниран со главниот или дополнителниот рударски проект за експлоатација на минерални суровини.
 - (8) Доколку низ концесионскиот простор поминуваат инфраструктурни објекти (пат, далновод и друго), концесионерот не смее да ги уништува и загрозува истите и е должен да го овозможи нивното користење од страна на други лица.

Член 39

Период на важност на концесијата

- (1) Концесијата за експлоатација на минерални суровини се доделува за период до 40 години, а во зависност од утврдените рудни резерви на минерални суровини дадени во елаборатот од извршените геолошки истражувања.

А Л Т Е Р Н А Т И В А

Член 39

Период на важност на концесијата

- (1) Концесијата за експлоатација на минерални суровини се доделува за период до 30 години, а во зависност од утврдените рудни резерви на минерални суровини дадени во елаборатот од извршените геолошки истражувања, со можност за продолжување за период од десет години.
- (2) За продолжување на периодот на кој е доделена концесијата за експлоатација, концесионерот е должен да поднесе барање за продолжување на концесијата во рок од две години пред истекот на рокот за кој е доделена постојната концесија за експлоатација.
- (3) Кон барањето од став (2) на овој член, концесионерот треба да приложи студија за оправданост на концесијата и елаборат од извршените детални геолошки истражувања за состојбата со резервите на минералните суровини заедно со извршена стручна оцена (ревизија) на просторот на кој е доделена постојната концесија за експлоатација.
- (4) По доставување на барањето од став (2) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните суровини во рок од 15 дена врши увид на лице место и составува записник од извршениот увид.

- (5) На увидот од став (4) на овој член присуствува и лице овластено од барателот, кој го потпишува и записникот од извршениот увид.
- (6) Доколку врз основа на извршениот увид на лице место и оценката на студијата за оправданост на концесијата и елаборатот од извршените детални геолошки истражувања за состојбата со резервите на минералните сировини заедно со извршена стручна оцена (ревизија) на просторот на кој е доделена постојната концесија за експлоатација, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини утврди дека не постојат услови за продолжување на концесијата, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини донесува решение за одбивање на барањето за продолжување на концесијата за експлоатација.
- (7) Против решението од ставот (6) на овој член во рок од 15 дена може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.
- (8) Доколку врз основа на извршениот увид на лице место и оценката на студијата за оправданост на концесијата и елаборатот од извршените детални геолошки истражувања за состојбата со резервите на минералните сировини заедно со извршена стручна оцена (ревизија) на просторот на кој е доделена постојната концесија за експлоатација, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини утврди дека постојат услови за продолжување на концесијата, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини е должен во рок 15 дена до Владата на Република Македонија да достави предлог за одлука за продолжување на концесијата за експлоатација.
- (9) Одлуката за продолжување на концесијата за експлоатација се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.
- (10) По влегувањето во сила на одлуката од став (9) на овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини и концесионерот склучуваат анекс кон постојниот договор за концесија за експлоатација.

Член 40

Начини за доделување на концесија

- (1) Концесијата за експлоатација на минерални сировини се доделува врз основа на јавен повик и врз основа на барање под услови утврдени со овој закон и Законот за концесии и јавно приватно партнерство.

Член 41

Доделување на концесија за експлоатација по пат на јавен повик

- (1) Концесија за експлоатација на минерални сировини се доделува врз основа на јавен повик со електронска аукција согласно Законот за концесии и јавно приватно партнерство:
 - кога сопственик на резултатите од извршените детални геолошки истражувања е Република Македонија, и
 - кога определен простор престанала да важи концесијата за експлоатација, а кога на просторот се преостанати доволно рудни експлоатабилни резерви на минерални сировини, кои се утврдени од страна на концедентот.

- (2) Иницијатива за отпочнување на постапка за доделување на концесија за експлоатација на минерални сировини од став (1) на овој член, поведува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (3) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини по службена должност бара мислење од органите на државната управа надлежни за вршење на работите од областа на животната средина и просторното планирање, заштитата на културното наследство, транспортот и врските, шумарството и водостопанството, земјоделството, како и од другите органи на државната управа надлежни за вршење на работите од соодветната област.
- (4) Покрај органите на државната управа од став (3) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини по службена должност бара мислење и од единицата односно единиците на локалната самоуправа на чија територија е поднесена иницијативата за вршење на експлоатација.
- (5) Органите од ставовите (3) и (4) на овој член се должни своето мислење да го дадат во рок од 15 дена, сметано од денот на приемот на барањето, а во спротивно ќе се смета дека е дадено позитивно мислење по предметната иницијатива.
- (6) По добивање на мислењата на органите од ставовите (3) и (4) на овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини до Владата доставува предлог за отпочнување на постапка за доделување на концесија за експлоатација.
- (7) По разгледување на предлогот од став (6) на овој член, Владата донесува одлука за отпочнување на постапка за доделување на концесија за експлоатација на минерални сировини.
- (8) Во случајот од став (1) алинеја 2 од овој член преостанатите евентуално експлоатабилни рудни резерви на минерални сировини ги утврдува концедентот.

Член 42

Доделување на концесија за експлоатација на минерални сировини по барање од заинтересирано лице

- (1) Концесија за експлоатација на минерални сировини се доделува врз основа на барање од сопственикот на резултатите од извршените детални геолошки истражувања.
- (1) Во случај кога барањето за доделување на концесија за експлоатацијата се поднесува од барателот кој е сопственик на резултатите од извршените детални геолошки истражувања од ист степен на истраженост од две или повеќе концесии за детални геолошки истражувања кои непосредно граничат меѓусебно, се доставува едно барање за доделување на концесија за експлоатација.
- (2) Барањето за концесија од ставовите (1) и (2) на овој член се поднесува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини најкасно во рок од 120 дена, сметано од денот на истекот на концесијата за детални геолошки истражувања.
- (3) Во случај на предвременно завршување со деталните геолошки истражувања, барањето за концесија од ставовите (1) и (2) на овој член се поднесува најкасно во рок 120 дена, сметано од денот на доставување на елаборатот од извршените детални геолошки истражувања заедно со стручна оценка (ревизија).
- (4) Кон барањето за добивање концесија од ставовите (1) и (2) на овој член се приложува:
 - податоци за барателот на концесијата;
 - топографска карта во мерка 1:25.000 со координати на граничните точки на локацијата на определен простор;
 - геодетски елаборат за посебни намени со катастарки индикации за просторот на кој се бара доделување на концесија за експлоатација, изработен од трговци поединци - овластени

- геодети и трговски друштва за геодетски работи кои ги исполнуваат условите од Законот за катастар на недвижности;
- елаборат за извршените детални геолошки истражувања, и
 - студија за оправданост на концесијата.
- (5) По доставување на барањето органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 15 дена врши увид на лице место и составува записник од извршениот увид.
- (6) На увидот од став (5) на овој член присуствува и лице овластено од барателот на концесијата за експлоатација, кој го потпишува и записникот од извршениот увид.
- (7) По спроведување на дејствијата од ставовите (5) и (6) на овој член, само во случај кога е поднесено барање за доделување на концесија за експлоатација на енергетските и металичните минерални сировини, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 15 дена по службена должност бара мислење од органите на државната управа надлежни за вршење на работите од областа на заштитата на животната средина и просторното планирање, заштитата на културното наследство, транспортот и врските, земјоделството, шумарството, водите, како и од други органи на државната управа надлежни за вршење на работите од соодветната област.
- (8) Во случај кога е поднесено барање за доделување на концесија за експлоатација на енергетски и металични минерални сировини, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини по службена должност во рок 15 дена бара мислење и од единицата односно единиците на локалната самоуправа на чија територија е поднесено барање за доделување на концесија.
- (9) Органите од ставовите (7) и (8) на овој член се должни своето мислење да го дадат во рок од дена сметано од денот на приемот на барањето за давање на мислење, а во во спротивно ќе се смета дека имаат дадено позитивно мислење во врска со барањето за доделување на концесија за експлоатација на минерални сировини.
- (10) По истек на рокот од ставот (9) на овој член во случај кога е поднесено барање за доделување на концесија за експлоатација на енергетски и металични минерални сировини, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини е должен во рок од 15 дена до Владата да достави предлог одлука за доделување на концесија за експлоатација.
- (11) По спроведување на дејствијата од ставовите (5) и (6) на овој член во случај кога е поднесено барање за доделување на концесија за експлоатација на неметалични минерални сировини, архитектонско-украсен камен, песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации) и минерални, термоминерални и термални води, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини е должен во рок од 15 дена до Владата да достави предлог одлука за доделување на концесија за експлоатација.

Член 43

Концесија за експлоатација на друг вид на минерални сировини на ист простор

- (1) Концесија за експлоатација може да се додели и за друг вид на минерални сировини на простор на кој веќе е доделена концесија за експлоатација на минерални сировини, под услов да не се нарушува нормалната експлоатација на минералните сировини за кои претходно е доделена концесија за експлоатација.
- (2) Постапката за доделување на концесија за експлоатација на друг вид на минерални сировини од ставот (1) на овој член се спроведува согласно со одредбите на член 41 на овој закон.

- (3) Во случај кога се работи за минерални сировини кои се неделиви во процесот на нивната експлоатација од минералните сировини што се предмет на веќе доделената концесија за експлоатација и се наоѓаат на истиот простор, концесија за експлоатација може да му се додели на постојниот имател на концесијата и за тие минерални сировини.
- (4) Постапката за доделување на концесија за експлоатација во случаите од ставот (3) на овој член се спроведува согласно согласно член 42 од овој закон.
- (5) Во случај кога се работи за техногени минерални сировини кои се наоѓаат на простор на кој е доделена концесија за експлоатација, а создадени пред доделувањето на концесијата за експлоатација, концесионерот е должен да даде согласност на иницијативата за отпочнување на постапка за доделување на концесија за детални геолошки истражувања.
- (6) Меѓусебните права и обврски концесионерот кој што врши експлоатација на минерални сировини и идниот концесионер за детални геолошки истражувања односно експлоатација на техногени минерални сировини ќе ги уредат со меѓусебен договор.

Член 44

Ограничувања за доделување на концесија за експлоатација

- (1) Владата може да донесе одлука за одбивање на иницијативата односно барањето за концесија за експлоатација во следните случаи:
 - јавниот интерес ја исклучува експлоатацијата на минералната сировина на локацијата на бараниот простор за концесија, и
 - доколку со експлоатацијата на минералните сировини би се предизвикало нарушување на пазарот или би се создале услови за создавање на доминантна позиција на пазарот на минералната сировина за која се бара доделување на концесија, освен за минералните сировини од членот 4 став (2) алинеја 1, 2, 3 и 4 на овој закон.
- (2) За одлуката од став (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од петнаесет дена го известува подносителот на барањето односно иницијативата за доделување на концесија за експлоатација на минерални сировини.
- (3) Против одлуката од ставот (1) на овој член може да се поведе управен спор.

Член 45

Одлука за доделување на концесија за експлоатација

- (1) Одлука за доделување на концесија за експлоатација на минерални сировини донесува Владата на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (2) Одлуката за доделување на концесија, покрај елементите утврдени во член 37 од Законот за концесии и јавно приватно партнерство, задолжително треба да ги содржи и следните одредби:
 - видот на минералната сировина;
 - површина на просторот на кој се доделува концесијата за експлоатација, дефиниран со координати;
 - должности на носителот на концесијата во поглед на санацијата и рекултивацијата на земјиштето што е деградирано од рудничките активности и
 - други услови определени тендерската документација и поднеената понуда.

- (3) Одлуката за доделување на концесија се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Член 46

Договор за концесија за експлоатација на минерални сировини

- (1) Врз основа на одлуката за доделување на концесијата за експлоатација на минерални сировини, концедентот и концесионерот склучуваат договор за концесија за експлоатација на минерални сировини.
- (2) Во име на концедентот, договорот за концесија за експлоатација на минерални сировини го склучува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 15 дена, сметано од денот на влегување во сила на одлуката за доделување на концесијата.
- (3) Договорот за концесија за експлоатација на минерални сировини содржи одредби утврдени согласно Уредбата за содржината на договорот за воспоставување на јавно приватно партнерство и договорот за концесија на добра од општ интерес.
- (4) Договорот за концесија за експлоатација има статус на извршна исправа.

Член 47

Пренос на концесија за експлоатација

- (1) Концесијата за експлоатација може да се пренесува само во целост.
- (2) Владата донесува одлука со која дава согласност за пренос на концесијата за експлоатација на минерални сировини, под истите услови под кои е доделена концесијата што се пренесува.
- (3) Со преносот на концесијата, новиот концесионер ги стекнува правата и обврските кои произлегуваат од издадените дозволи и одобренија од надлежните органи, во смисла на овој и друг закон, а кои што се поврзани со експлоатацијата на минералните сировини кои се предмет на концесијата за експлоатација.
- (4) За преносот на концесијата концедентот и концесионерот склучуваат договор за пренос на концесијата.

Член 48

Согласност во случај на статусни промени

- (1) Во случај на присоединување, спојување и поделба на концесионерот потребно е добивање на претходна согласност од концедентот.
- (2) За добивање на согласноста од став (1) на овој член, концесионерите се должни за намерата за присоединување, спојување и поделба да достават барање до концедентот.
- (3) Концедентот согласноста од став (1) на овој член ја дава во писмена форма во рок од 30 дена сметано од денот на доставување на барањето.
- (4) Доколку концедентот констатира дека со статусните промени кои се предвидуваат ќе настапи состојба со која ќе се наруши целта за која е доделена концесијата, Владата ќе донесе одлука со која ќе го одбие предметното барање.
- (5) Против одлуката од став (4) на овој член незадоволната странка може да поведе правен спор.

Член 49

Согласност за пренос на удели или акции

- (1) Преносот на удели или акции кај субјектот кој што ги извршил деталните геолошки истражувања и поднел барање за доделување на концесија за експлоатација, како и на концесионерот на кој му е доделена концесија за експлоатација на минерални сировини кои поединечно или во збир би довеле до промена на управувачкиот пакет во друштвото, не може да се изврши без претходна писмена согласност на Владата.

- (2) За добивање на согласноста од став (1) на овој член, концесионерот е должен за намерата која поединечно или во збир би довела до промена на управувачкиот пакет во друштвото да достави барање за добивање на согласност.
- (3) Концедентот согласноста од став (1) на овој член ја дава во писмена форма во рок од 30 дена сметано од денот на доставување на барањето.
- (4) Доколку концедентот констатира дека промената на управувачкиот пакет во друштвото ќе доведе до состојба со која ќе се наруши целта за која е доделена концесијата, Владата ќе донесе одлука со која ќе го одбие предметното барање.
- (5) Против одлуката од став (4) на овој член незадоволната странка може да поведе правен спор.
- (6) Претходна писмена согласност од став (1) на овој член не е потребна во случај кога правото на сопственост на акциите или уделите од став (1) на овој член се стекнува по пат на наследување во согласност со Законот за наследување, како и во случај кога се работи за акционерски друштва кои котираат на берза.
- (7) Во случајот од став (6) на овој член, концесионерот е должен во рок 15 дена од настанатата промена која поединечно или во збир довела до промена на управувачкиот пакет во друштвото, да го извести органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

Член 50

Престанок на важење на концесијата за експлоатација

- (1) Концесијата за експлоатација на минерални сировини престанува да важи во случај на:
 - истекот на рокот за периодот на кој била доделена концесијата;
 - едностран раскин на договорот за концесија од страна на концедентот;
 - едностран раскин на договорот за концесија од страна на концесионерот, и
 - стечај или ликвидација на концесионерот.
- (2) Во случаите на престанок на важење на концесијата од ставот (1) на овој член престануваат да важат сите дозволи, решенија и одобренија непосредно сврзани со концесијата за експлоатација.
- (3) Во случаите на престанок на важење на концесијата за експлоатација од став (1) алинеи 1 и 4 на овој член, Владата на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини донесува одлука за престанок на важење на концесијата за експлоатација.
- (4) Одлуката за под став (3) на овој член се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

Член 51

Еднострано раскинување на концесијата за експлоатација на минерални сировини од страна концедентот

- (1) Владата еднострано ќе го раскине договорот за концесија за експлоатација во случај кога:
 - концесионерот ќе го пренесе предметот на концесија за експлоатација на минерални сировини на друг концесионер без согласност на концедентот;
 - кога кај концесионерот ќе настапи состојба на присоединување, спојување и поделба без добиена писмена согласност од концедентот;
 - кога ќе се изврши пренос на акции или удели кај концесионерот на кој му е доделена концесија за експлоатација кои поединечно или во збир би довеле до промена на управувачкиот пакет во друштвото без претходна писмена согласност на концедентот на начин утврден со овој закон;
 - концесионерот ќе го издаде предметот на концесија под закуп;

- концесионерот ќе отпочне со експлоатација на минералните сировини пред да добие дозвола за експлоатација;
 - концесионерот не постапил по изречените мерки во постапката на надзор согласно со закон;
 - кога концесионерот не поднесе барање за издавање на дозвола за експлоатација во рокот од член 54 став (1) на овој закон;
 - концесионерот не започнал со експлоатација на минералните сировини во рок определен со член од член 54 став (2) на овој закон, освен во случај на настанување на виша сила;
 - концесионерот не ги платил концесиските надоместоци за доделената концесија на начин и под услови утврдени со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
 - концесионерот не извршил геодетско снимање и не изготвил геодетски елаборат со пресметка на откопаните колични на минерални сировини или пак геодетскиот елаборат не го доставил до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во текот на две години послеователно;
 - концесионерот прекинал со изведување на рударските работи подолго од една година, и
 - концесионерот не се придржувал кон решенијата и мерките во однос на заштитата на животната средина утврдени со прописите од областа на животната средина.
- (2) Владата на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини, донесува одлука за едностран раскин на договорот за концесија за експлоатација на минерални сировини.
- (3) Одлуката за едностран раскин на договорот за концесија се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.
- (4) Врз основа на одлуката од став (2) на овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 15 дена, го известува концесионерот за едностраното раскинување на договорот за концесија за експлоатација.
- (5) Против одлуката од ставот (2) на овој член, незадоволната странка може да поведе управен спор.
- (6) Поведувањето на управниот спор од став (5) на овој член не го одлага извршувањето на одлуката.
- (7) Во случај на едностран раскин на договорот за концесија за експлоатација од став (1) на овој член, концесионерот е должен да ги плати доспеаните концесиски надоместоци, како и надоместокот за користење на просторот за целиот период за кој му била доделена концесијата за експлоатација.

Член 52

Еднострано раскинување на концесијата за експлоатација на минерални сировини од страна концесионерот

- (1) Концесионерот може еднострано да го раскине договорот за концесија во случај кога:
- концедентот не ги извршува обврските кои произлегуваат од договорот;
 - концедентот извршил битна повреда на одредбите од договорот или на законите и прописите што се применуваат на договорот, и
 - концесионерот нема економски интерес за понатамошно извршување на концесијата за експлоатацијата.
- (2) Во случај на едностран раскин на договорот за концесија за експлоатација од став (1) алинеја 3 на овој член, концесионерот е должен да ги плати доспеаните концесиски надоместоци, како и надоместокот за користење на просторот за период од пет години, сметано од денот на доставување на барањето за едностран раскин на договорот за концесија.

- (3) Во случај на едностран раскин на договорот за концесија за експлоатација од став (1) алинеја 3 на овој член, кога е истечена една третина од периодот за кој е доделена концесијата за експлоатација, концесионерот е должен да го плати само надоместокот за доспеаните концесиски надоместоци.
- (4) Барање за откажување на концесијата се поднесува до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (5) Владата на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини, може да донесе одлука за едностран раскин на договорот за концесија за експлоатација на минерални сировини од страна на концесионерот или одлука за обигање на барањето за едностран раскин на договорот за концесија за експлоатација на минерални сировини од страна на концесионерот.
- (6) Одлуката за едностран раскин на договорот за концесија од страна на концесионерот се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.
- (7) Врз основа на одлуката од став (5) на овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 15 дена, го известува концесионерот за едностраното раскинување на договорот за концесија за експлоатација.
- (8) Против одлуката од ставот (6) на овој член, незадоволната странка може да поведе управен спор.
- (9) Поведувањето на управниот спор од став (5) на овој член не го одлага извршувањето на одлуката.

Глава 2

ДОЗВОЛА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ

Член 53

Дозвола за експлоатација на минерални сировини

- (1) Со експлоатација на минерални сировини и изведување на рударски работи може да се отпочне откако концесионерот ќе добие дозвола за експлоатација на минерални сировини.
- (2) Дозволата од ставот (1) на овој член ја издава министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (3) Дозволата за експлоатација се издава со рок на важење кој не може да биде подолг од рокот на важење на концесијата за експлоатација.
- (4) Дозвола за експлоатација се издава за истиот вид на минерални сировини за кои и е доделена концесијата за експлоатација.

Член 54

Рок за поднесување на барање за издавање на дозвола за експлоатација и рок за отпочнување со експлоатација

- (1) По склучување на договорот за концесија за експлоатација, концесионерот е должен да поднесе барање за издавање на дозвола за експлоатација во рок од:
 - две години за енергетски и металични минерални сировини;
 - една година за техногени минерални сировини, неметални минерални сировини, архитектонско-украсен камен, песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации) и минерални, термоминерални и термални води.
- (2) По издавањето на дозволата за експлоатација, концесионерот е должен да оточне со експлоатација на минералните сировини во рок од:
 - три години за енергетски и металични минерални сировини;

- една година за техногени минерални сировини, неметални минерални сировини, архитектонско-украсен камен, песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации) и минерални, термоминерални и термални води

Член 55

Барање за издавање на дозвола за експлоатација

- (1) Барање за издавање на дозвола за експлоатација го поднесува концесионерот до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини
- (2) Кон барањето од став (1) на овој член се приложува:
 - доказ за решени имотно правни односи во делот на земјиштето на кое ќе се врши експлоатација на минерални сировини, освен во случај кога се работи за подземна експлоатација во услови кога експлоатацијата нема влијание на површината;
 - геодетски елаборат за посебни намени со катастарки индикации изработен од трговци поединци - овластени геодети и трговски друштва за геодетски работи кои ги исполнуваат условите од Законот за катастар на недвижности;
 - главен рударски проект за експлоатација на минералните сировини кои се предмет на концесијата заедно со ревизија (стручна) оценка на истиот;
 - решение за одобрување на студијата за оценка на влијанието врз животната средина или решение за одобрување на елаборатот за оценка на влијанието врз животната средина;
 - план за управување со отпад,
 - потврда за финансиска гаранција согласно член 98 од овој закон,
 - сообраќајна согласност за приклучок за јавен пат, освен за минералните сировини од член 4 став (2) алинеја 7, и
 - дозвола за користење на вода и/или дозвола за испуштање на вода која ја издава надлежниот орган на државната управа надлежен за управување со води, доколку е потребно издавање на таква дозвола кое го утврдува надлежниот орган на државната управа надлежен за управување со води.
- (3) Формата и содржината на барањето од став (1) на овој член го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини е должен во рок од 30 дена, сметано од денот на приемот на барањето за издавање на дозвола за експлоатација да ја издаде дозволата за експлоатација.
- (5) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од ставот (3) од овој член не ја издаде дозволата за експлоатација, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена да поднесе барање до писарницата на функционерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини да ја издаде дозволата за експлоатација.
- (6) Формата и содржината на барањето од став (5) на овој член го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (7) Кон барањето од став (5) на овој член подносителот на барањето поднесува и копија на барањето од став (1) од овој член.
- (8) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини е должен во рок од пет работни дена од денот на поднесувањето на барањето од ставот (5) на овој член да ја издаде дозволата или да донесе решение со кое барањето од ставот (1) на овој член е одбиено.

- (9) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не ја издаде дозволата во рокот од ставот (8) на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.
- (10) Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (9) на овој член да изврши надзор во надлежниот орган на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето.
- (11) Инспекторот од Државниот управен инспекторат по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од десет работни дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го одобри или одбие барањето и да го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.
- (12) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не одлучил во рокот од ставот (11) на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка и ќе определ дополнителен рок од пет работни дена, во кој министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини ќе одлучи по поднесеното барање во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.
- (13) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (12) на овој член, инспекторот ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител.
- (14) Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (10) на овој член, подносителот на барањето во рок пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат.
- (15) Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена да го разгледа приговорот од ставот (13) на овој член, и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето на подносителот на барањето согласно стваовите (10) и (11) на овој член и/или не поднесе пријава согласно ставот (13) од овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во надлежниот орган дали е спроведена постапката согласно законот и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето.
- (16) Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (15), директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот.
- (17) Во случај на ставот (16) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.
- (18) Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно ставот (15) од овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од три работни дена.
- (19) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не одлучи во рокот од ставот (13) на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.
- (20) Постапката пред Управниот суд е итна.

- (21) Со издавањето на дозволата за експлоатација се издава и Одобрение за управување со отпадот настанат при експлоатација на минералните сировини кој настанува со експлоатација на минералните сировини под услови и на начин утврдени во дел VIII на овој закон.
- (22) Планот за управување со отпад од став (2) алинеја 5 од овој член не го прилагаат концесионерите кои вршат експлоатација на:
- неметалични минерални сировини (сите видови на глини, собирен кварц);
 - песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации), и
 - минерални, термоминерални и термални води.

Член 56

Одбивање на барањето за издавање на дозвола за експлоатација

- (1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини со решение ќе го одбие барањето, ако:
- барањето за издавање на дозвола за експлоатација не е поднесено во рокот определен со член 54 на овој закон, и
 - барањето не ја содржи документацијата утврдена во членот 55 на овој закон.
- (2) Против решението од ставот (1) на овој член во рок од 15 дена може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 57

Содржина на дозволата за експлоатација на минерални сировини

Дозволата за експлоатација на минерални сировини особено ги содржи следните податоци:

- за концесионерот;
- за рокот на важење на дозволата за експлоатација;
- за минералните сировини што се предмет на експлоатација;
- за големината, границите и положбата на експлоатационото поле;
- катастарски податоци за земјиштето на просторот за коешто е издадена дозволата;
- главниот рударски проект за експлоатација на минералните сировини;
- планот за управување со отпадот од минерални сировини, и
- за други податоци определени со закон и договорот за концесија.

Член 58

Престанок на важење на дозволата за експлоатација

- (1) Дозволата за експлоатација на минерални сировини престанува да важи со:
- престанок на важење на концесијата за експлоатација, и
 - истекување на рокот на важност на дозволата за експлоатација.

Член 59

Дозвола за изведување на рударски работи според дополнителен рударски проект

- (1) Изведување на рударски работи и објекти во постојните рудници за отворање и експлоатација на минерални сировини на нови хоризонти, ревири, изработка на нови извозни, ветрени и истражни окна, битно изменет метод на откопување, реконструкција на рударски објекти кои

не се опфатени со главниот рударски проект, санирање на големи свлечишта, измени во поглед на рекултивирањето на земјиштето од главниот рударски проект, како и други работи, се врши врз основа на дозвола за изведување на рударски работи според дополнителен рударски проект.

- (2) Дозволата од ставот (1) на овој член се издава само на просторот на кој е издадена дозволата за експлоатација, дефиниран со главниот рударски проект каде што се и утврдени и границите и положбата на експлоатационото поле.
- (3) Дозволата за изведување на рударски работи според дополнителен рударски проект се издава врз основа на барање од концесионерот, односно имателот на дозволата за експлоатација при што е должен да приложи:
 - дополнителен рударски проект заедно со стручна оцена (ревизија), и
 - ажуриран план за управување со отпад од минерални сировини.
- (4) Формата и содржината на барањето од став (3) на овој член го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (5) Дозволата од ставот (1) на овој член ја издава министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од 30 дена сметано од денот на приемот на барањето.
- (6) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рокот од ставот (4) од овој член не ја издаде дозволата за изведување на рударски работи според дополнителен рударски проект, подносителот на барањето има право во рок од три работни дена да поднесе барање до писарницата на функционерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини да ја издаде дозволата за изведување на рударски работи според дополнителен рударски проект.
- (7) Формата и содржината на барањето од став (6) на овој член го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (8) Кон барањето од ставот (6) на овој член подносителот на барањето поднесува и копија на барањето од ставот (3) од овој член.
- (9) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини е должен во рок од пет работни дена од денот на поднесувањето на барањето од ставот (6) на овој член до писарницата на функционерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини да ја издаде дозволата или да донесе решение со кое барањето од ставот (6) на овој член е одбиено.
- (10) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не ја издаде дозволата во рокот од ставот (9) на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.
- (11) Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (10) на овој член да изврши надзор во надлежниот орган на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето.
- (12) Инспекторот од Државниот управен инспекторат по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок од десет работни дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го одобри или одбие барањето и да го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

- (13) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не одлучил во рокот од ставот (12) на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена, во кој министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини ќе одлучи по поднесеното барање во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.
- (14) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (13) на овој член, инспекторот ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител.
- (15) Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (11) на овој член, подносителот на барањето во рок пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат.
- (16) Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена да го разгледа приговорот од ставот (14) на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето на подносителот на барањето согласно со ставовите (11) и (12) на овој член и/или не поднесе пријава согласно ставот (14) од овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во надлежниот орган дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето.
- (17) Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (16), директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот.
- (18) Во случај на ставот (17) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.
- (19) Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно член ставот (16) од овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од три работни дена.
- (20) Доколку министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не одлучи во рокот од ставот (14) на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежниот суд.
- (21) Постапката пред Управниот суд е итна.
- (22) Дозволата од ставот (1) на овој член содржи податоци за барателот, за просторот за кој се издава дозволата, дополнителниот рударски проект за изведување на рударски работи заедно со ревизија (стручна оценка) на истиот и образложение за причините за нејзино издавање.
- (23) Примерок од дозволата за изведување на дополнителни рударски работи се доставува до Државниот инспекторат за техничка инспекција.

Член 60

Престанок на важење на дозволата за изведување на дополнителни рударски работи

- (1) Дозволата за изведување на дополнителни рударски работи престанува да важи со престанок на важење на концесијата за експлоатација и со истек на рокот на важност на дозволата за експлоатација и дозволата за изведување на дополнителни рударски работи според дополнителен рударски проект.

Глава 3

СТРУЧНА ПОДГОТОВКА И РУДАРСКИ РАБОТИ

Член 61

Стручна подготовка

- (1) Лицата кои вршат работи на изведување на рударски работи, односно експлоатација на минерални сировини, покрај општите услови утврдени со закон, треба да ги исполнуваат и посебните услови за стручната подготовка и оспособеност за вршење на одделни работи од став (2) на овој член.
- (2) Работа на одделни работни места во правното или физичкото лице кое врши изведување на рударски работи односно експлоатација на минерални сировини, може да ја вршат лица кои ги исполнуваат и следниве услови, и тоа за:
 - раководител на рудник со површинска експлоатација или одреден негов дел, рударски факултет насока површинска експлоатација или општа насока и најмалку три години работно искуство во струката;
 - раководител на рудник со подземна експлоатација или одреден негов дел, рударски факултет насока подземна експлоатација или општа насока и најмалку пет години работно искуство во струката;
 - раководител на објекти за минерална технологија рударски факултет, насока минерална технологија или преработка на минерални сировини или општа насока и најмалку три години работно искуство во струката;
 - раководител на електромашинска, односно машинска служба или градежна служба, кој врши работи за потребите на правното или физичкото лице кое врши експлоатација на минерални сировини соодветен факултет и најмалку две години работно искуство во струката;
 - рабоводител во јама и објектите за минерална технологија средно техничко училиште, рударска насока и најмалку три години работно искуство на работа на такви или слични објекти;
 - раководител на служба за техничка сигурност и заштита при работа рударски факултет или факултет за заштита при работа и работно искуство од две години во јама или површински коп;
 - надзорник во јама средно техничко училиште, рударска или геолошка насока и најмалку две години работно искуство во струката;
 - ракувач со рударско техничка опрема средно ;
 - надзорник на површинскиот коп, објектите за минерална технологија средно техничко училиште од рударска струка,
 - работи на самостоен јамски мерач, односно мерач на површинските копови средно техничко училиште, геодетска насока и најмалку две години работно искуство во струката.
- (3) За изведување на рударските работи, концесионерот е должен да организира спроведување на обука на работниците кои ги изведуваат тие работи,.
- (4) Работи на минирање можат да вршат лица кои се стручно оспособени за такви работи и кои ги исполнуваат условите пропишани со Законот за заштита од експлозивни материји.
- (5) Заради обучување, а по одобрение на раководителот на рудникот, работниците кои се обучуваат можат да вршат работа на минирања под постојан надзор на палителот на мини.

Член 62

Техничко водење и надзор на изведувањето на рударски работи

- (1) При изведување на рударските работи, како и при преработката на минерални сировини, концесионерот е должен да обезбеди техничко водење и надзор на изведувањето на рударските работи според рударските проекти, техничките прописи, како и според прописите за заштита при работа, безбедност и здравје.
- (2) Лицето кое учествувало во изработката на рударските проекти не може да врши техничко водење и надзор на изведувањето на рударските работи според рударските проекти.
- (3) Лицето кое врши техничко водење и надзор на изведувањето на рударски работи за површинска експлоатација кај концесионерот мора да има завршено рударски факултет насока површинска експлоатација или општа насока и да има работен стаж од пет години во областа на површинска експлоатација на минерални сировини.
- (4) Лицето кое врши техничко водење и надзор на изведувањето на рударски работи за подземна експлоатација кај концесионерот мора да има завршено рударски факултет насока подземна експлоатација или општа насока и да има работен стаж од пет години во областа на подземна експлоатација на минерални сировини.
- (5) Лицето кое врши техничко водење и надзор на преработката на минерални сировини кај концесионерот мора да има завршено рударски факултет насока преработка на минерални сировини или општа насока и да има работен стаж од пет години во областа на преработка на минерални сировини.

Член 63

Геодетско снимање и рударски мерења

- (1) Заради правилна експлоатацијата на минерални сировини, концесионерот е должен да врши геодетско снимање.
- (2) Концесионерот кој врши експлоатација на минералните сировини е должен еднаш годишно во периодот од 15 септември до 15 декември во тековната година да изврши геодетско снимање и да изготви геодетски елаборат со пресметка на откопаните колични на минерални сировини, во кој прецизно ќе се дефинираат количините на откопаната количина на минерални сировини и периодот во кој тоа е извршено, а најдоцна до 31 јануари во тековната година за претходната година геодетскиот елаборат да го достави до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (3) Примерок од геодетскиот елаборат од став (2) на овој член, концесионерот е должен да достави до Државниот инспекторат за техничка инспекција.
- (4) Геодетското снимање од став (2) на овој член го вршат трговци поединци - овластени геодети и трговски друштва за геодетски работи кои ги исполнуваат условите од Законот за катастар на недвижности.
- (5) Субјектите кои вршат експлоатација на минерални, термоминерални и термални води, како и сите видови на гасови, како и собирниот кварц, немаат обврска да вршат геодетско снимање на начин и под услови определени со овој член.
- (6) Заради правилно вршење на деталните геолошки истражувања со рударски работи и експлоатација на минерални сировини, во зависност од видот на минерални сировини кои се предмет на експлоатација, концесионерот е должен да врши рударски мерења и да изготвува рударски планови.
- (7) Видот, содржината и начинот на изготвување и чување на рударските планови ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

Член 64

Обврски за известување за експлоатирани количини на минерални сировини

- (1) Концесионерите кои вршат експлоатација на минерални сировини се должни еднаш годишно во периодот од 1 до 31 јануари во тековната година за претходната година до органот на

државната управа да достават податоци и пресметка за експлоатираните количини на минерални сировини во тековната година.

- (2) Начинот на доставување и содржината на пресметка на експлоатираните количини од став (1) на овој член ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

Член 65

Обврски на концесионерот при изведување на рударските работи за експлоатација на минерални сировини

- (1) Концесионерот при изведување на рударските работи за експлоатација на минерални сировини е должен:
- да ги изведува рударските работи согласно со дозволата за експлоатација и дозволата за изведување на рударски работи според дополнителен рударски работи, стандардите и техничките нормативи кои важат за изведување на тие работи;
 - да врши рударски мерења и да поседува рударски планови за вршење експлоатација на минералните сировини;
 - доколку предмет на концесијата за експлоатација се минералните сировини од членот 3 став (2) алинеи 5 и 6 на овој закон, концесионерот е должен да врши реинјектирање на вишокот од овие минерални сировини во медиумот од кој се експлоатирани, доколку е предвидено со дозволата за експлоатација;
 - да ги спроведува мерките за заштита при работа;
 - навремено да презема мерки за безбедност на граѓаните, нивниот имот, сообраќајот и соседните објекти;
 - да спроведува, на своја сметка, мерки за заштита на животната средина и природата и културното наследство, како и мерки за рекултивација на земјиштето согласно со закон;
 - да води евиденција на произведените количини на минерални сировини во пишана форма;
 - да постави соодветни мерни инструменти за мерење на протокот на експлоатираната количина на минерална сировина, во случај кога се работи за експлоатација на минералните сировини од членот 4 став (2) алинеи 1 (јаглевородороди во течна состојба) и 7 на овој закон, и
 - да управува со отпадот на минералните сировини согласно планот за управување со отпад.
- (2) Концесионерот при изведување на рударските работи и вршењето на експлоатација на минерални сировини е должен на локацијата каде што тие се вршат, да има:
- дозвола за експлоатација на минерални сировини и дозвола за изведување на рударски работи според дополнителен рударски работи;
 - одобрение за управување со отпадот кој настанува со експлоатација на минералните сировини;
 - рударски планови со ажурирана состојба на изведените рударски работи;
 - уверенија за стручна способност на работниците за извршување на работите и за нивната здравствена состојба;
 - решение за поставување одговорни лица за раководење при изведувањето на рударските работи и објекти;
 - извештаи за извршените периодични прегледи и испитувања на опремата и орудијата за работа заради утврдување на нивната исправност;
 - упатства за работа со мерки на заштита при работа за применетиот технолошки процес за експлоатација и минерална технологија;
 - евиденција на произведените количини на минерални сировини во пишана форма и

- друга документација пропишана со овој и друг закон.

- (3) Начинот на водење на евиденцијата од ставот (1) алинеја 7 и ставот (2) алинеја 8 на овој член ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (4) Концесионерот при изведување на рударските работи за експлоатација на минерални сировини е должен да врши класификација и прекатегоризација на рудните резерви.
- (5) Класификацијата и прекатегоризацијата на рудните резерви од ставот (4) на овој член се врши за период од пет години.
- (6) Постапката и начинот на класификација и прекатегоризација на рудните резерви од ставот (4) на овој член ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

Член 66

Времено или трајно запирање на рударски работи

- (1) Концесионерот е должен временото прекинување на изведувањето на рударски работи при истражување и експлоатација на минералните сировини поради непредвидени геолошки, рударски или економски причини (појава на гас или вода, горски удари, јамски пожари, пореметување на главни патишта за проветрување и одводнување, лизгање на терен и слично) да го пријави на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини и Државниот инспекторат за техничка инспекција најдоцна 24 часа по запирање на работите, а во случај на сериозни опасности веднаш.
- (2) Ако концесионерот планира времено запирање на работите повеќе од шест месеци во тековната година потребно е најмалку 30 дена пред временото запирање да го извести Државниот инспекторат за техничка инспекција и да изврши рударски мерења на состојбите, како и дополнување на рударските планови, да направи записник за причините за престанување на работите и за опасностите кои можат да настанат во текот на запирањето и при повторниот почеток на работите. Временото запирање на изведувањето на рударски работи не може да трае подолго од една година.
- (3) Концесионерот во периодот на временото прекинување на рударските работи, е должен редовно да ги одржува јамските простории и објекти во стабилна, сигурна и безбедна состојба.

Член 67

Техничкиот преглед на рударскиот објект

- (1) Рударскиот објект може да се употребува по извршен технички преглед и врз основа на тоа издадено решение за употреба, само кај рудниците каде што се врши подземна експлоатација на минерални сировини, одлагалиштата, хидројаловиштата како и објектите каде на минералната технологија или преработка на минерални сировини.
- (2) Техничкиот преглед на рударскиот објект се врши на изведените рударски објекти според главниот или дополнителниот рударски проект, а по барање на концесионерот, од комисија формирана од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини. Во комисијата за технички преглед не може да учествува лице кое е вработено кај концесионерот или субјектот што го изгитвил рударскиот проект врз основа на кој изведува рударскиот објект, или изведувачот на работите на рударскиот објект, како и лице кое вршело стручен надзор над изведба на рударскиот објект.
- (3) Начинот на вршење на техничкиот преглед од ставот (2) на овој член, како и висината на трошоците за вршење на техничкиот преглед во зависност од сложеноста на работите ги пропишува Владата.

- (4) Трошоците од ставот (3) на овој член треба да се соодветни на објективно сторените трошоци, а се на товар на концесионерот.
- (5) На членовите на комисијата од ставот (2) на овој член кои се од редовите на надворешните членови -експерти и кои не се вработени во органите на државната управа им следува надоместок, чија висина ја определува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во зависност од реално потребните трошоци за работа на членовите на комисијата.
- (6) За извршениот технички преглед комисијата изготвува извештај за технички преглед.
- (7) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини издава решение за употреба на рударскиот објект во рок од 15 дена од доставувањето на извештајот за техничкиот преглед.
- (8) Решение за употреба може да се издава и сукцесивно.
- (9) Против решението од ставовите (6) и (7) на овој член во рок од петнаесет дена може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 68

Пробна работа без решение за употреба на рударскиот објект

- (1) По исклучок од член 67 на овој закон, концесионерот може да отпочне со користење на рударскиот објект со пробно работење без решение за употреба на рударскиот објект од членот 67 на овој закон, кога на објектот треба да се извршат претходни испитувања за утврдување на исправноста на постројките и опремата и нивното безбедно работење, проверка на стабилноста на рударскиот објект предвидени во техничката документација, условите за работа, обезбеденоста на рударскиот објект од пожари, како и други испитувања со кои ќе се потврди подобноста на рударскиот објект за употреба.
- (2) Пробното работење може да трае најмногу три месеци, сметано од денот на пуштање во пробна работа на изведениот рударски објект.
- (3) Со користење на рударскиот објект со пробно работење без решение за употреба на рударскиот објект, ќе се отпочне по претходна писмена согласност од страна на државниот рударски инспектор.

Глава 4 РУДАРСКИ ПРОЕКТИ

Член 69

Рударски проекти

- (1) Рударски проекти за експлоатација на минерални сировини, изведување на рударски работи и изведба на рударски објекти се:
 - главен рударски проект кој се изработува заради изведба на рударски објекти за експлоатација на нови наоѓалишта на минерални сировини, како и одвојување на составните корисни од некорисни делови на минералните сировини преку технолошките фази на подготовка на минерални сировини и преработка на минералните сировини во облик на концентрат, техноген цврст облик или метал;
 - дополнителен рударски проект кој се изработува заради изведување на рударски работи и објекти во постојните рудници за отворање и експлоатација на минерални сировини на нови хоризонти, ревири, изработка на нови извозни, ветрени и истражни окна, битно изменет метод на откопување, реконструкција на рударски објекти кои не се опфатени со главниот рударски проект, рестартирање на постојни рудници, новопронајдените резерви на минерални сировини во постојното наоѓалиште и за затварање на рударски објекти, санирање на големи свлечишта, измени во поглед на рекултивирањето на земјиштето од

главниот рударски проект, проширување на концесијата за експлоатација, одвојување на составните корисни од некорисни делови на минералните сировини преку технолошките фази на подготовка на минерални сировини и преработка на минералните сировини во облик на концентрат, техноген цврст облик или метал, како и изведување на други работи;

- упростен рударски проект кој се изработува заради разработка на одделни делови од главниот, односно дополнителниот рударски проект кој заради прилагодување на условите на лежиштето на минералните сировини кои пред изведувањето на рударските работи не било можно да се предвидат со главниот, односно дополнителниот рударски проект, за помали реконструкции на постојните рударски објекти, а кои битно не ја менуваат концепцијата на главниот, односно дополнителниот рударски проект, и
 - проект за изведување на рударски истражни работи кој се изработува во услови кога со проектот за вршење на детални геолошки истражувања се предвидени истражувања со изведба на рударски објекти.
- (2) Упростениот рударски проект од ставот (1) алинеа 3 на овој член го одобрува раководителот на рудникот по претходна согласност на службата за заштита при работа во рудникот.
- (3) Рударски проекти од ставот (1) алинеи 1 и 2 на овој член подлежат на стручна оценка (ревизија).
- (4) Содржината на рударските проекти од ставот (1) на овој член ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

Член 70

Стручна оцена (ревизија) на рударските проекти

- (1) Заради проверка и контрола во поглед на пропишаните мерки, стандарди и технички нормативи за заштита при работа, сигурноста на луѓето, на подземните, површинските и соседните објекти и заштитата на животната средина, како и во поглед на примената на современите достигнувања и методи во рударството и другите научни и технички дисциплини над изработените рударски проекти се врши стручна оцена (ревизија).
- (2) Стручната оцена (ревизија) на рударските проекти ја врши комисија за ревизија која ја формира концесионерот.
- (3) За членови на оваа комисија може да бидат именувани лица кои поседуваат лиценца за изработка на рударски проекти.
- (4) Начинот на работа на комисијата од став (3) на овој член ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

Член 71

Ревизиски извештај и ревизиска клаузула

- (1) За извршената стручна оцена (ревизија), комисијата од членот 70 став (2) на овој закон, издава ревизиска клаузула и изготвува ревизиски извештај, со кој потврдува дека рударскиот проект е изработен согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон..
- (2) Ревизиската клаузула и ревизискиот извештај го потпишуваат претседателот и членовите на комисијата.
- (3) Начинот на вршење на стручната оцена (ревизија) на рударските проекти ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (4) Ако стручната оцена (ревизија) на одделни делови од проектот ја извршиле повеќе лица, во ревизиската клаузула мора да биде наведено одделно кои лица над кои делови од рударскиот проект ја извршиле стручната оцена (ревизија).

Член 72

Субјекти за изработка на рударски проекти

- (1) Изработка на рударски проекти за површинска експлоатација можат да вршат правни лица кои се запишани во Централниот регистар, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија и кои поседуваат овластување за изработка на рударски проекти за површинска експлоатација.
- (2) За добивање на овластувањето од став (1) на овој член, правните лица кои се запишани во Централниот регистар, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија мора да имаат вработено најмалку две лица во редовен работен однос кои поседуваат лиценца за изработка на рударски проекти за површинска експлоатација и едно лице кое поседува лиценца за преработка на минерални сировини.
- (3) Изработка на рударски проекти за подземна експлоатација можат да вршат правни лица кои се запишани во Централниот регистар, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија и кои поседуваат овластување за изработка на рударски проекти за подземна експлоатација.
- (4) За добивање на овластувањето од став (3) на овој член, правните лица кои се запишани во Централниот регистар, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија мора да имаат вработено најмалку две лица во редовен работен однос кои поседуваат лиценца за изработка на рударски проекти за подземна експлоатација и едно лице кое поседува лиценца за преработка на минерални сировини.
- (5) Овластувањето за изработка на рударски проекти за површинска експлоатација и овластувањето за изработка на рударски проекти за подземна експлоатација го издава министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (6) За издавањето на овластувањето за изработка на рударски проекти за површинска експлоатација и овластувањето за изработка на рударски проекти за подземна експлоатација се плаќа надоместок во висина од стварно направените трошоци потребни за негово издавање.
- (7) Доколку кај субјектите на кои им е издадено овластување за изработка на рударски проекти за површинска експлоатација и овластување за изработка на рударски проекти за подземна експлоатација, по издавањето на овластувањето се утврди дека не ги исполнуваат условите за издавање на овластувањето, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини донесува Решение за престанок на важење на овластувањето за изработка на рударски проекти за површинска експлоатација или овластувањето за изработка на рударски проекти за подземна експлоатација.
- (8) Лицето кое врши изработка на рударски проекти за површинска експлоатација мора да поседува лиценца за изработка на рударски проекти за површинска експлоатација.
- (9) За добивање на лиценцата од ставот (8) на овој член лицето кое врши изработка на рударски проекти за површинска експлоатација мора да има завршено високо образование рударски факултет насока површинска експлоатација и работен стаж од најмалку три години во областа на изработката на рударски проекти.
- (10) Лицето кое врши изработка на рударски проекти за подземна експлоатација мора да поседува лиценца за изработка на рударски проекти за подземна експлоатација.
- (11) За добивање на лиценцата од ставот (10) на овој член лицето кое врши изработка на рударски проекти за подземна експлоатација мора да има завршено високо образование рударски факултет насока подземна експлоатација и работен стаж од најмалку три години во областа на изработката на рударски проекти.

- (12) Лицето кое врши проектирање на преработката на минерални сировини во рударските проекти мора да поседува лиценца за преработка на минерални сировини.
- (13) За добивање на лиценцата од ставот (12) на овој член лицето кое врши проектирање на преработката на минерални сировини во рударските проекти мора да има завршено високо образование рударски факултет насока преработка на минерални сировини и работен стаж од најмалку три години во областа на преработката на минерални сировини.
- (14) Покрај условите определени во ставовите (9), (11) и (13) на овој член, лицето полага стручен испит сперед програма пред испитна комисија која ја формира министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (15) На членовите на комисијата од ставот (15) на овој член кои се од редот на надворешните членови - експерти кои не се вработени во органите на државната управа им следува надоместок, чија висина ја определува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во зависност од реално потребните трошоци за работа на членовите на комисијата.
- (16) Лиценцата за изработка на рударски проекти за површинска експлоатација, лиценцата за изработка на рударски проекти за подземна експлоатација и лиценцата за преработка на минерални сировини ја издава министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (17) За издавање на лиценцата за изработка на рударски проекти за подземна експлоатација, лиценцата за изработка на рударски проекти за површинска експлоатација и лиценца за преработка на минерални сировини се плаќа надоместок во висина на стварно направените трошоци потребни за нивно издавање.
- (18) Поблиските услови и начинот на добивање и одземање на лиценца за изработка на рударски проекти за подземна експлоатација, лиценца за изработка на рударски проекти за површинска експлоатација, лиценцата за преработка на минерални сировини, овластувањето за изработка на рударски проекти, содржината на програмата за полагање на стручниот испит, како и формата и содржината на лиценците и овластувањето ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

ДЕЛ IV

НАДОМЕСТОЦИ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕТАЛНИ ГЕОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА И ЗА КОНЦЕСИИ ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ

Член 73

Надоместок за вршење детални геолошки истражувања

- (1) Концесионерот кој врши детални геолошки истражувања на минерални сировини плаќа еднократен надоместок за користење на просторот, а во зависност од видот на минералната сировина определен во концесијата односно дозволата за вршење на детални геолошки истражувања.
- (2) Одредбите од став (1) на овој член соодветно се применуваат и во случај на проширување на концесијата за вршење на детални геолошки истражувања.

Член 74

Надоместок за концесија за експлоатација на минерални сировини

Концесионерот кој што врши експлоатација на минерални сировини е должен да плаќа:

- годишен надоместок за користење на просторот доделен со концесијата за експлоатација, а во зависност од видот на минералната сировина што е предмет на концесијата за експлоатација, и
- надоместок за експлоатирана количина на минерална сировина, предмет на концесијата.

Член 75

Утврдување на висина и начин на плаќање на надоместоците

- (1) Владата на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини, донесува Тарифник во кој ги утврдува висината на надоместоците за издавање на дозволи концесии за детални геолошки истражувања и концесии за експлоатација на минерални сировини, а во зависност од видот, количината, квалитетот и начинот на преработка на минералната сировина.
- (2) Средствата од ставот (1) на овој член се уплатуваат на соодветна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.
- (3) Уплатените средства од ставовите (1) и (2) на овој член се :
 - 22% приход на Буџетот на Република Македонија и
 - 78% приход на буџетот на општината на чие подрачје се врши концесиската дејност.
- (4) Средствата кои согласно со ставот (3) алинеја 1 од овој член се приход на Буџетот на Република Македонија во висина од 15% ќе се користат за рекултивација и враќање во корисна состојба на деградираните простори на кои се вршени геолошки истражувања и/или експлоатација на минерални сировини.
- (5) Во случај кога концесиската дејност се врши на подрачје на повеќе општини, средствата од став (3) алинеја 2 на овој член сразмерно се распределуваат на општините, а во зависност од големината на просторот на кој е доделена концесијата.
- (6) При спроведувањето на постапка за доделување на концесии за детални геолошки истражувања на минерални сировини на јавен повик, како почетна минимална цена утврдена од концедентот ќе се смета висината на надоместоците за детални геолошки истражувања и експлоатација на минерални сировини утврдени со тарифникот од став (1) на овој член..
- (7) При спроведувањето на постапка за доделување на концесии за експлоатација на минерални сировини со јавен повик, како почетна минимална цена утврдена од концедентот ќе се смета висината на надоместоците за користење на просторот на кој се предлага доделување на концесија за експлоатација на минерални сировини утврдени со со тарифникот од став (1) на овој член.
- (8) Освен почетна минимална цена согласно со ставовите (5) и (6) овој член, Владата може да утврди и повисока или пониска минимална цена, а во зависност од локалитетот и видот на минералната сировина.

ДЕЛ V

ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ПРАВО НА СОПСТВЕНОСТ

Член 76

Ограничување на сопственичко право

- (1) Сопственичките или другите стварни права над земјиштето на кое се вршат детални геолошки истражувања или експлоатација на минерални сировини, може да се одземат или ограничат во случај кога вршењето на деталните геолошки истражувања или експлоатација на минералните сировини е од јавен интерес, под услови утврдени со овој закон и Законот за експропријација.

Член 77

Јавен интерес

- (1) Од јавен интерес е:
 - вршењето на детални геолошки истражувања и експлоатација на енергетските металични те и техногените минерални сировини;
 - и кога експлоатацијата на минералната сировина е од стратешко значење и е неопходна за реализација на проекти од јавен интерес утврден со друг закон.
- (2) Минералните сировини од ставот (2) алинеја 2 на овој член ги определува Владата.

ДЕЛ VI БЕЗБЕДНОСТ ПРИ РАБОТА

Член 78

Безбедност и здравје при вршење на геолошки истражувања и експлоатација на минерални сировини

- (1) Заради безбедност на животот и здравјето на работниците, концесионерот кој што врши детални геолошки истражувања или експлоатација на минерални сировини е должен:
 - навремено да ги спроведува мерките за безбедност при работа согласно со овој закон и Законот за безбедност и здравје при работа, и
 - да ја организира и уреди заштитата при работа со акт согласно специфичните услови и опасности во своите објекти согласно со овој закон и Законот за безбедност и здравје при работа.
- (2) При изведување на рударски работи и вршење на надзор, концесионерот мора да обезбеди технички надзор и водење на работите согласно со овој закон и Законот за безбедност и здравје при работа.
- (3) Одговорното лице за изведување на рударски работи или лицето кое врши надзор на изведувањето на рударските работи, како и лицата кои вршат надзор на безбедноста при работа, имаат право привремено да го отстранат од вршење на работите, работникот кој изршил повреда на некоја пропишана мерка со која се загрозува личната и колективната сигурност и безбедност.
- (4) При изведување на рударските работи, концесионерот мора да обезбеди водење на евиденција во пишана форма за рударски надзор во која се внесуваат мерките на овластените лица на концесионерот кои се однесуваат на безбедноста при работа и здравјето на работниците и службените налози на овластените лица на концесионерот.
- (5) Концесионерот кој изведува подземни рударски работи задолжително мора да организира служба за безбедност при работата.
- (6) Концесионерот кој управува со инсталација за управување со отпад треба да назначи одговорно лице кое е одговорно за надзор над програмата за спречување на значителни опасности.
- (7) Концесионерот кој изведува рударски работи каде што постои опасност од пожар, експлозија, појава на отровни гасови, или пак можности од навлегување на гасови, вода и тиња, мора да организира служба за спасување и служба за против пожарна заштита.
- (8) Начинот на организирањето и работата на службата за спасување го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на трудот и социјалната политика во согласност на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (9) При изведување на рударски работи, концесионерот мора да превземе и мерки заради безбедност на животот и здравјето на граѓаните, како и безбедност на недвижните и движните ствари.
- (10) Поблиските услови и начинот на спроведување на безбедноста при работа во рударството ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на трудот и социјалната политика во согласност на министерот кој

раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

- (11) Начинот на изработка и содржината на програмата за спречување на значителни опасности ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (12) Работите и задачите што се сметаат за опасни (работи во окна, расчистување на рушевини и слично) можат да се изведуваат само под надзор на стручно лице кое го определува одговорното лице кај концесионерот.
- (13) Концесионерот мора пред распоредувањето на работите, односно на работните задачи, работникот да го запознае со прописите и мерките за безбедноста при работа во врска со работите кои ќе ги врши, со опасностите кои можат да настанат при таа работа, како и со организирањето и спроведувањето на безбедносните мерки при работа и да определи работник кој целосно ќе го запознае со правата и обврските во врска со безбедноста при работа и условите за работа.
- (14) Работникот кој прв пат се распоредува на рударските работи мора постепено, а најмалку 15 дена да се внесува во работата под непосредно раководење и надзор на работник и инструктор определен од работник со посебни овластувања и одговорности.
- (15) Работниците кои се распоредени на работно место во јама мораат при нивното прераспоредување на друго работно место на кое не работеле дотогаш да се запознаат со специфичните опасности на новото работно место и со мерките за безбедност при работа и опасностите кои можат да настанат при вршење на работите на кои се распоредуваат.
- (16) Работниците кои се распоредени на работно место во површинските погони кои во јамата влегуваат повремено заради извршување на одделни работи, мора да бидат претходно запознати со специфичностите на работата во јама, со сите опасности кои произлегуваат од таквата работа и со мерките за безбедноста при работа на кои мора да се придржуваат.
- (17) Работниците кои се распоредени на работно место надвор од јама можат да влегуваат во јама само со дозвола на раководителот на јамата или од него овластено лице.
- (18) Секој работник е должен во текот на работата да ги почитува и спроведува пропишаните мерки и постојано да го дополнува и да го усовршува своето знаење од областа за безбедност при работа.
- (19) Концесионерот е должен да донесе посебни програми за стекнување, дополнување и усовршување на знаењето за областите за безбедност при работа според видовите на работите, односно работните задачи.
- (20) Концесионерот кој врши деталните геолошки истражувања или експлоатација на минерални сировини е должен да обезбеди:
 - мерки за безбедност и здравје при работа особено со назначување на едно или повеќе стручни лица за безбедност;
 - ангажирање на овластена здравствена установа за вршење стручни задачи за здравје при работа;
 - донесување на безбедносни мерки против пожар во согласност со посебни прописи;
 - донесување мерки за прва помош и евакуација во случај на опасност;
 - обука на вработените за безбедно извршување на работата врз основа на сопствена програма;
 - обезбедување опрема за лична заштита за вработените и нејзината употреба, доколку преземените безбедносни мерки во работната средина не се доволни;
 - вршење повремени прегледи и испитување на работната средина и опрема;
 - следење на здравствената состојба на вработните;
 - одржување на средствата за работа во исправна состојба, проверување на исправноста и безбедноста за работа со повремени прегледи и испитувања кои ги врши на начин и во рокови пропишани со актот што тој го донесува, односно со упатството на производителот, техничките прописи и стандарди;

- (20) Концесионерот, не смее да стави во употреба средства за работа кои не се прегледани и испитани за безбедно работење, односно ако не се исправни за безбедна работа, ниту пак вработениот смее да употреби такви средства за работа.
- (21) Концесионерот е должен да води евиденција за:
- стручното обучување и оспособување на вработените за безбедна работа,
 - извршените прегледи на средствата за работа,
 - спроведените испитувања на физичките, хемиските и биолошките параметри,
 - штетноста и на микроклимата на работните места,
 - претходните и периодичните здравствени прегледи на вработените и
 - професионалните болести, заболувањата во врска со работата, повредите при работа и смртните случаи при работата.

Член 79

Обврска за запознавање

- (1) Органите на управувањето и раководните работници кај концесионерот се должни да организираат запознавање на сите работници со прописите и мерките за безбедност при работа, како и со мерките за спроведување на плановите за одбрана и акциите за спасување во случај на ненадејни несреќи. За таа цел концесионерот е должен еднаш годишно да организира обука на која работниците ќе се запознаат со прописите и техничките мерки за спроведување на планот на одбраната и спасувањето.
- (2) Концесионерот е должен еднаш годишно да го проверува познавањето на прописите и мерките за безбедност при работа, како и програмите за спречување на значителни опасности во случај на ненадејни несреќи на работниците со посебни овластувања и одговорности кои вршат надзор, како и други работници со посебни овластувања.
- (3) Работниците кои нема да покажат задоволително знаење од прописите и мерките за безбедност при работа, а особено од спроведувањето на програмата за спречување на значителни опасности, не можат понатаму да ги вршат работите, односно работните задачи, се додека со повторно проверување не се утврди дека ги познаваат прописите и мерките за безбедност при работа.

Член 80

Обврска за известување

- (1) Секој работник, кој е вработен кај концесионерот што врши детални геолошки истражувања или експлоатација на минерални сировини, е должен веднаш да го извести непосредниот раководител за несреќа при работа, потешка повреда при работа, или појава што го загрозува животот на работниците, како и за причините за настанување на истите.
- (2) Концесионерот е должен веднаш, а најдоцна во рок од 48 часа по настанот, писмено да го извести државниот инспекторат за техничка инспекција за секој смртен случај, колективна несреќа и секоја појава која претставува непосредна опасност и ја загрозува безбедноста на вработените при работа.

ДЕЛ VII

ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И НАДОМЕСТОК НА ШТЕТА

Член 81

Заштита на животната средина

- (1) Концесионерот кој врши детални геолошки истражувања, или експлоатација, како и преработка на минерални сировини е должен да се придржува кон одредбите на овој закон и Законот за животната средина и другите прописи од областа на животната средина и мора да ги спроведува мерките за заштита на животната средина од потенцијалните опасности и штетните влијанија.

Член 82

Надомест на штета

- (1) Штетата сторена при вршење на геолошките истражувања и изведувањето на рударските работи, односно експлоатацијата и преработка на минералните сировини се надоместува во согласност со прописите за надоместок на штета.

Член 83

Санација на околината и отстранување на последиците

- (1) Концесионерот кој врши детални геолошки истражувања, или експлоатација, како и преработка на минерални сировини за време на деталните геолошки истражувања, експлоатација и/или преработката на минералните сировини изведувањето на рударските работи и работи од минералната технологија, како и по нивното завршување мора да изведе санација на просторот, во согласност со проектот за вршење на детални геолошки истражувања, проектот за санација, кој е составен дел од главниот или дополнителниот рударски проект, како и во согласност со планот за управување со отпад.
- (2) Заради рекултивација и враќање во корисна состојба на напуштени деградирани простори на кои се вршени геолошки истражувања и/или експлоатација на минерални сировини, Владата донесува годишна програма за рекултивација на деградирани простори на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (3) Со годишната програма од став (2) на овој член се утврдуваат напуштените деградирани простори за кои што треба да бидат превземени мерки за рекултивација, начинот на рекултивацијата, висината на потребните средства за рекултивација, како и начинот на управувањето со инсталациите за отпад кои што се последица од експлоатацијата на минерални сировини на лежишта од кои е исцрпена минералната сировина.
- (4) Средствата за финансирање на годишната програма од ставот (2) на овој член се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија од средствата определени како надоместоци за доделени концесии за детални геолошки истражувања и/или експлоатација на минерални сировини.

Член 84

Интервенции во концесискиот простор

- (1) Преку концесискиот простор, односно експлоатационото поле може да се градат Водите кои ќе се појават при изведувањето на рударските работи, концесионерот може да ги употребува за свои технолошки потреби согласно со Законот за водите и прописите донесени врз основа на тој закон. Пред испуштање на отпадните води концесионерот задолжително треба да се прочистат од штетните состојки во согласност со прописите од областа на животната средина.

ДЕЛ VIII

ОТПАД ОД МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ

ДЕЛ VIII

ОТПАД ОД МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ

Член 85

Одлагање на отпад од минерални сировини

- (1) Концесионерите кои вршат експлоатација на минерални сировини се должни отпадот кој го создаваат при експлоатацијата на минерални сировини да го одлагаат во инсталацијата за отпад.
- (2) По исклучок од став (1) на овој член одлагањето на отпадот од минералните сировини не се врши во следните случаи:
 - отпадот што е произведен со истражување, експлоатација и прочистување на сировините и од работата на каменоломите, но кој не произлегува директно од тие активности;
 - отпадот од неметалични минерални сировини (сите видови на глини, собирен кварц);
 - при инјектирање вода и повторно инјектирање на испумпани подземни води; и
 - песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации).

Член 86

Мерки за управување со отпад од минерални сировини

- (1) Депонирањето на отпадот кој настанува со експлоатација на минералните сировини треба да обезбеди:
 1. управување на отпадот од минерални сировини без да се загрози човековото здравје и без да се користат процеси или методи што би можеле да и наштетат на животната средина, а особено без ризик по водата, воздухот, почвата, фауната и флората, без предизвикување непријатности со бучава или миризби и без негативни влијанија врз пејзажот или подрачја кои што уживаат посебна заштита согласно закон,
 2. спроведување на потребни мерки за забрана на напуштање, фрлање или неконтролирано складирање на отпад од минерални сировини и
 3. преземање на сите мерки од страна на концесионерот на инсталацијата за управување со отпад потребни за да се спречат или да се намалат во најголема можна мера сите негативни влијанија врз животната средина и врз човековото здравје, а кои се резултат од управувањето со отпадот од минерални сировини. Ова вклучува управување на секој вид на инсталација за отпад во текот на работењето и по нејзиното затворање, спречување на големи инциденти кои ја вклучуваат таа инсталација, како и ограничување на последиците од тоа по животната средина и по човековото здравје.
- (2) Мерките од став (1) точка 3 на овој член, меѓу другото, треба да почиваат на најдобри достапни техники без пропишување на употреба на одредена техника или посебна технологија, но имајќи ги во предвид техничките карактеристики на инсталацијата за отпад, нејзината географска локација и локалните услови на животна средина.

Член 87

План за управување со отпад од минерални сировини

- (1) Концесионерот кој врши експлоатација на минерални сировини или операторот за управување со отпад од експлоатација задолжително изработува План за управување со отпадот од минерални сировини, заради сведување на минимум, прочистување, обновување и складирање на новонастанатиот отпадот од минералните сировини, имајќи го предвид начелото на одржлив развој.
- (2) Целите на Планот за управување со отпад од минерални сировини се:
 1. Спречување или намалување на производството на отпад и на неговото штетно влијание, особено имајќи го предвид следново:

- управувањето на отпадот од минерални сировини во фазата на креирање и при изборот на метод што се користи при експлоатацијата и обработката на минералните сировини;
 - промените што може да ги претрпи отпадот од експлоатацијата на минералните сировини, во однос на зголемувањето на експлоатираното поле и изложеноста на површински услови;
 - враќање на отпадот од минералните сировини во површинските копови и позедмените окна и јами, по експлоатацијата на минералните сировини до степен до кој тоа е технички и економски изводливо и безбедно за животната средина, а во согласност со Законот за животна средина;
 - враќање на горниот слој од почвата по затворањето на инсталацијата за отпад од минералните сировини или ако тоа не е практично изводливо, повторна употреба на горниот слој на почвата на друго место, и
 - употреба на помалку опасни супстанции за преработка на минералните сировини.
2. Поттикнување на реупотребата на отпадот од минералните сировини преку рециклирање, повторна употреба или негово доведување во употреблива состојба, каде што е тоа безбедно по животната средина согласно со прописите за заштита на животната средина и условите утврдени во овој закон;
 3. Обезбедување на краткорочно и долгорочно безбедно складирање на отпадот од минералните сировини, особено со предвидување (уште во фазата на креирање) изградба и управување со инсталацијата за отпад во текот на работењето и по завршувањето на активностите и избирање на дизајн кој:
 - обезбедува минимално или воопшто не бара следење, контрола и управување на затворената инсталација за отпад;
 - ги спречува или барем ги намалува во најголема можна мера сите долготрајни негативни влијанија, и
 - обезбедува долгорочна геотехничка стабилност за сите хидројаловишта или одлагалишта кои се издигнуваат над површината на земјата, која постоела пред почетокот на работата на инсталацијата за управување со отпад.
 - (3) Содржината на Планот за управување со отпад ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
 - (4) Планот за управување со отпад се разгледува или соодветно се ревидира на секои пет години, во случај на значајни промени во работењето на инсталацијата за управување со отпад може и порано. За сите измени Концесионерот кој врши експлоатација на минерални сировини или операторот за управување со отпад од експлоатација бара согласност од органот на државна управа надлежен за вршење на работата во областа на минералните сировини.
 - (5) Планот за управување со отпад правни може да го изготвуваат правни или физички лица кои се запишани во Централниот регистар, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија и кои поседуваат овластување за изработка на рударски проекти.
 - (6) Ревизија на Планот за управување со отпад може да вршат правни или физички лица кои се запишани во Централниот регистар, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија и кои поседуваат овластување за изработка на рударски проекти, но кои не учествувале во неговата изработка.

Член 88

Карактеризација на отпад

Отпадот што се депонира во инсталација за управување со отпад се карактеризира на начин што гарантира долгорочна физичка и хемиска стабилност на структурата на инсталацијата и

спречување на значителни опасности. Таму каде што е тоа релевантно и согласно со категоријата на инсталацијата за отпад, карактеризација на отпадот ги вклучува следниве аспекти:

- опис на очекуваните физички и хемиски карактеристики на отпадот што се депонира на краток и на долг рок, особено со преглед на неговата стабилност во или под површината, влијанието на атмосферски и метеоролошки услови, а земајќи го предвид видот на минералот или минералите што се вадат и природата на сите непотребни минерали што се пренесуваат на друго место во текот на операциите на експлоатирање;
- класификација на отпадот според Листа на видови на отпад
- опис на хемиските супстанции што се користат во текот на прочистување на минералните сировини и нивната стабилност.
- опис на методот на депонирање на отпадот и
- опис на системот на транспортирање на отпадот

Член 89

Програма за спречување на значителни опасности

- (1) Само за инсталациите за управување со отпад од минерални сировини од категорија А утврдени согласно став (6) од овој член, концесионерот односно операторот на инсталацијата за управување со отпад изготвува програма за спречување на значителни опасности.
- (2) Концесионерот кој врши експлоатација на минерални сировини или операторот за управување со отпад од експлоатација пред почетокот на работењето со инсталацијата за управување со отпад изработува програмата за спречување на значителни опасности и воспоставува систем за безбедно управување за спроведување на програмата согласно елементите утврдени во прописот од став (5) на овој член како и внатрешен план за итни случаи, прецизирајќи ги мерките што се преземаат на самата локација во случај на несреќа.
- (3) Програмата од став (1) од овој член ги има следниве цели:
 - да ги ограничи и да ги контролира инцидентите од големи размери и другите инциденти, со цел последиците од истите да се сведат на минимум и особено да се ограничи штетата по човековото здравје и по животната средина;
 - да се спроведат мерките потребни за заштита на човековото здравје и на животната средина од влијанијата на несреќите од големи размери и од други инциденти;
 - да ги пренесат потребните информации до јавноста и до релевантните служби или органи и
 - да предвидат санација, обновување и расчистување на животната средина по несреќа од големи размери.
- (4) Програмата од став (1) од овој член се ревидира на секои три години и, во случај на потреба се ажурира и за период пократок од три години.
- (5) Содржината на програмата за спречување на значителни опасности ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (6) Инсталацијата за отпад се класифицира во категорија А, доколку:
 - со претходна процена на опасноста на инсталацијата се констатира пропуст или погрешна изведба како на пример: колапс или напукнување на бараната на хидројаловиштето, може да предизвикуваат големи несреќи од поголем размер, земајќи ги во предвид факторите како што се моменталната или идната големина на инсталацијата, количеството на отпад, локацијата и влијанието на инсталацијата за отпад врз животната средина и
 - содржи отпад класифициран како опасен отпад според Листа на видови на отпад.

Член 90

Управување со значителни опасности

- (1) При настанување на значителни опасности и последиците кои може да произлезат од управувањето со отпадот од минерални сировини се применуваат прописите од областа на управување со кризи.
- (2) Во случај на значителни опасности концесионерот кој врши експлоатација на минерални сировини или операторот за управување со отпад од експлоатација е должен веднаш да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на управување со кризи и Државниот инспекторат за техничка инспекција со сите потребни информации за да се минимизираат последиците по здрајето на луѓето и да се минимизира штетата по животната средина.
- (3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на управување со кризи во случај на значителни опасности е должен да осигура дека засегнатата јавност е навремено информирана за сите релевантни прашања кои се однесуваат на здравјето на луѓето и заштитата на животната средина.

Член 91

Критериуми за класификација на инсталациите за отпад

Инсталацијата за отпад се класифицира во категорија А, доколку:

- со претходна процена на опасноста на инсталацијата се констатира пропуст или погрешна изведба како на пример: колапс или напукнување на бараната на хидројаловиштето, може да предизвикуваат големи несреќи од поголем размер, земајќи ги во предвид факторите како што се моменталната или идната големина на инсталацијата, количеството на отпад, локацијата и влијанието на инсталацијата за отпад врз животната средина; или
- содржи отпад класифициран како опасен над одредени граници согласно со Листата на видови на отпад, или
- содржи супстанции или препарати класифицирани согласно со Правилникот за начинот на класификација и означување на опасните хемикалии како опасни над одредени граници.

Член 92

Експлоатационо поле

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на минерални сировини пред издавањето на Дозволата за експлоатација ќе изврши точно дефинирање на експлоатационото поле каде се наоѓа отпадот и ќе ги одреди потребните координати, количини и вид на отпадот, како и појдовните карактеристики и особини на истиот и ќе превземе соодветни мерки со цел:

- обезбедување на стабилноста на отпадот од минерални сировини, согласно со член 93 од овој закон;
- спречување загадување на почвата, површинските и подземните води, и
- обезбедување на следењето на отпадот од минерални сировини согласно со планот за управување со отпад.

Член 93

Изградба и управување со инсталации за отпад од минерални сировини

- (1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини осигурува дека при изградба на нова инсталација за отпад од минерални сировини (во понатамошниот текст: инсталација) или измена на постојна инсталација, Концесионерот кој врши експлоатација на минерални сировини или операторот за управување со отпад од експлоатација ќе обезбеди:
 - дозвола за експлоатација на минерални сировини;

- А-интегрирана еколошка дозвола, која ја издава органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Б- интегрирана еколошка дозвола, општините на Градот Скопје или градот Скопје, согласно со Законот за животна средина;
 - инсталацијата за отпад да е соодветно лоцирана, земајќи ги предвид особено обврските од Законот за животна средина во однос на заштитените области, и геолошките, хидролошките, хидро-геолошките, сеизмичките и геотехничките фактори, и
 - инсталацијата е дизајнирана за да ги исполни потребните услови за краткорочно и долгорочно спречување загадување на почвата, воздухот, подземните или површинските води, земајќи ги особено предвид Законот за животна средина и законот за водите, и да обезбеди ефикасно собирање на загадените води и исцедокот во моментот и на начинот наведени во одобрението, како и намалување на ерозијата предизвикана од водата или ветерот, до тој степен до кој е тоа технички возможно и економски исплатливо.
- (2) Концесионерот кој врши експлоатација на минерални сировини или операторот за управување со отпад од експлоатација, без непотребно одложување и, во секој случај, во рок не подолг од 48 часа, ги известува Дирекцијата за заштита и спасување, Државниот инспекторат за животна средина и Државниот инспекторат за техничка инспекција за настани за кои има изгледи да влијаат врз стабилноста на инсталацијата за отпад од минерални сировини и за сите значителни негативни влијанија врз животната средина откриени со постапките на контрола и следење на инсталацијата.
 - (3) Концесионерот ја спроведува програмата за спречување значителни опасности при управувањето со отпадот од минерални сировини согласно член 89 од овој закон, таму каде што е тоа релевантно и ги следи сите други инструкции од надлежните органи во однос на корективните мерки што е потребно да се превземат.
 - (4) Концесионерот ги покрива трошоците за мерките што е потребно да се превземат како и за независниот експерт од став 6 од овој член.
 - (5) Најмалку еднаш годишно, концесионерот, врз основа на собраните податоци, доставува извештај до органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини за сите резултати од следењето за да демонстрира сообразеност со условите за издавање Дозвола за експлоатација и за да ги дополни сознанијата за однесувањето на отпадот и на инсталацијата.
 - (6) Врз основа на тој извештај, органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини може да одлучи дека е потребна верификација од страна на независен експерт.

Член 94

Постапки за затворање и по затворање на инсталациите за отпад од минерални сировини

- (1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини донесува решение за затворање на инсталацијата ако:
 - се исполнети условите за затворање дефинирани во Дозволата за експлоатација;
 - Концесионерот кој врши експлоатација на минерални сировини или операторот за управување со отпад од експлоатација поднесе барање за затворање до органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини;
 - органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини, врз основа на извештајот од член 93 став 5 од овој закон, или врз основа на извештај од Државниот инспекторат за животна средина или Државниот инспекторат за техничка инспекција, утврди дека инсталацијата не ги исполнува условите дадени во Дозволата за експлоатација и

- Концесионерот кој врши експлоатација на минерални сировини или операторот за управување со одпат од експлоатација не постапува согласно решението од Државниот инспекторат за животна средина и Државниот инспекторат за техничка инспекција.
- (2) Државниот инспектор за животна средина и Државниот инспектор за техничка инспекција пред затворање на инсталацијата ќе:
- извршат инспекциски надзор на инсталацијата,
 - ги прегледаат сите извештаи за работата и затворањето на инсталацијата кои ги доставил концесионерот,
 - утврди дека почвата на која се наоѓа инсталацијата е санирана.
- (3) Концесионерот кој врши експлоатација на минерални сировини или операторот за управување со одпат од експлоатација по затворањето на инсталацијата треба да:
- ја надгледува физичката и хемиската стабилност на инсталацијата како би се намалил било каков негативен ефект на животната средина, особено на површинските и подземните води;
 - го одржува уредите за мониторинг и мерење во исправна состојба, и
 - ги одржува проодни проточните и преливните канали.
- (4) Концесионерот кој врши експлоатација на минерални сировини или операторот за управување со одпат од експлоатација по затворање на инсталацијата задолжително:
- го известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини за сите настани или случувања што има изгледи да влијаат врз стабилноста на инсталацијата за отпад, како и за сите влијанија врз животната средина откриени со релевантните постапки на контрола и следење;
 - ја спроведува постапката за одржување на инсталацијата, и
 - ги покрива трошоците за мерките кои се потребни да се превземат.
- (5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини донесува решение за престанок на обврските на концесионерот по затворање на инсталацијата по однос на ставовите (1), (2), (3), и (4) од овој член, при што се зема во предвид видот и времетраењето на опасноста од загадувањето на животната средина во фазата по затворањето.

Член 95

Финансиска гаранција

- (1) Пред доделувањето на Дозволата за експлоатација органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини бара потврда за финансиска гаранција која би била доволна за покривање на трошоците за елиминирање на штетните ефекти по животната средина од дозволените дејности без оглед на тоа дали настанале за време или по истекот на Дозволата за експлоатација со што:
- треба да се исполнат сите обврски според Дозволата за експлоатација вклучувајќи ги и одредбите во фазата по затворањето на инсталацијата, и
 - во секој момент постојат веднаш достапни фондови за санација на земјиштето што е зафатено од инсталацијата, како што е опишано во Планот за управување со отпад од минерални сировини, подготвен согласно прописите од член 87 од овој закон.
- (2) Пресметката на Финансиската гаранција од став (1) од овој член се врши врз основа на:
- веројатното влијание на инсталацијата врз животната средина, земајќи ги во предвид: категоријата на инсталацијата, карактеристиките на отпадот и идната употреба на рекултивираното земјиште, и

- проценката која ќе ја спроведат независни правни или физички лица кои се запишани во Централниот регистар, вклучувајќи ги и странските правни лица со подружница запишана во Централниот регистар на Република Македонија и кои поседуваат овластување за изработка на рударски проекти, по однос на потрените средства за рекултивација на земјиштето.
- (3) Висината на финансиската гаранција се приспособува периодично, согласно со работите за рекултивација на земјиштето, кои треба да се извршат на земјиштето зафатено од инсталацијата, опишано во Планот за управување со отпадот од минералните сировини, подготвен согласно прописот од член 87 од овој закон, но не може да биде помала од една третина од процената на трошоците за операциите на преработка и отстранување на отпадот.
- (4) Во случаи кога органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини одобрува затворање на инсталација за управување со отпад согласно член 94 став (3) од овој закон, истото му се доставува на концесионерот во писмена изјава, со која го ослободува од обврската за финансиска гаранција од став (1) од овој член, со исклучок на обврските во фазата по затворање од член 94 став (4) од овој закон.

Член 96

Прекугранични влијанија

- (1) Во случаи кога инсталацијата за управување со отпад од категорија А би имала прекугранични значајни негативни влијанија врз животната средина и последователни ризици по човековото здравје, или во случаи кога тоа го бара соседна земја за која постојат изгледи дека ќе биде засегната, органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини, е должен да ги достави обезбедените информации до другата земја, во исто време кога ги достапни и за нејзините граѓани. Ваквите информации служат како основа за евентуално потребните консултации во рамките на билатералните односи помеѓу двете земји, на реципрочна и еквивалентна основа.
- (2) Во рамките на билатералните односи на Република Македонија со други земји, во случаите од став (1) на овој член, се обезбедува достапност на барањата за Дозвола за експлоатација од член 55 од овој закон во текот на одреден временски период и за заинтересираната јавност од други земји за кои постои веројатност да бидат засегнати, за истите да имаат право да дадат свои коментари за барањето пред органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини пред да ја издаде Дозволата за експлоатација.
- (3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини обезбедува дека, во случај на несреќа, која вклучува инсталација за отпад од минерални сировини, информациите што ги доставува Концесионерот кој врши експлоатација на минерални сировини или операторот за управување со отпад од експлоатација до органот на државната управа надлежен за работите од областа на управување со кризи и Државниот инспекторат за техничка инспекција согласно со член 90 став (2) од овој закон веднаш се препраќаат до другата земја за да се помогне во сведување на последиците од несреќата по човековото здравје на минимум и да се оцени и сведе на минимум степенот на реалната и на потенцијалната штета за животната средина.

Член 97

Регистар на затворени инсталации за отпад

- (1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини води Регистарот на затворени инсталации за управување со отпад од минерални сировини, вклучително и напуштени инсталации, кои може да предизвикаат сериозни негативни

влијанија врз животната средина или имаат потенцијал на кус или на долг рок да прераснат во сериозна закана за човековото здравје или за животната средина.

- (2) Составен дел од Регистарот од став (1) од овој член е:
 - планот за управување со отпад од минерални сировини согласно член 87, и
 - податоци за издадените Дозволи за експлоатација од страна на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (3) Формата и содржината на водење на регистар на затворени изнсталации за управување со отпад од став (1) на овој член го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.

Член 98

Учество на јавноста

- (1) Информациите содржани во барањето за Дозвола за експлоатација, детали во врска со издавање на Дозвола за експлоатација како и самата Дозвола за експлоатација се објавуваат на Интернет страната на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (2) Заинтересираната јавност има право на изнесување свои коментари и мислења до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини пред да се издава Дозволата за експлоатација во рок од 15 дена од денот на објавување.
- (3) Кога е издадено Дозвола за експлоатација, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини ја информира засегнатата јавност за содржината на Дозволата за експлоатација;
- (4) Чувствителните информации од чисто комерцијална природа, како на пример информациите за деловни односи и компонентите на трошоците и големината на економските резерви на минерални сировини, не се објавуваат.
- (5) Копија од Дозволата за експлоатација се доставува и до:
 - Државниот Инспекторат за животна средина, и
 - Државниот инспекторат за техничка инспекција

ДЕЛ IX НАДЗОР

Член 99

Надзор

- (1) Надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството за економија.
- (2) Инспекцискиот надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон го врши Државниот инспекторат за техничка инспекција преку државни геолошки инспектори, државни рударски инспектори и државни инспектори за електрика во рударството и други инспекциски органи согласно со овластувањата утврдени со овој и друг закон.
- (3) Инспекцискиот надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон кои се однесуваат на животната средина го врши Државниот инспекторат за животна средина преку државни инспектори за животна средина.
- (4) Надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон во однос на вршењето на детални геолошки истражувања и/или експлоатација на минерални сировини без концесија и дозвола за експлоатација на минерални сировини, покрај надлежните инспекциски органи од ставот (2) на овој член врши и Министерството за внатрешни работи.
- (5) Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор се утврди дека деталните геолошки истражувања или експлоатацијата на минералните сировини се вршат без концесија или дозвола за експлоатација согласно со одредбите од овој закон, предметите и средствата со кои

се врши ископ односно експлоатација, транспорт, како и минералната сировина привремено ќе се одземат.

- (6) Надзор и контрола над плаќањето на надоместоците за вршење на детални геолошки истражувања и за концесија за експлоатација на минерални сировини утврдени согласно со овој закон го врши Државниот инспекторат за техничка инспекција и Управата за јавни приходи.
- (7) Државниот инспекторат за техничка инспекција и Управата за јавни приходи се должен секој месец да доставуваат извештај за платените концесиски надоместоци,
- (8) Државниот инспекторат за техничка инспекција е должен секој месец до Министерството за економија да доставува извештај за извршените инспекциски надзори.

Член 100

Надлежност и овластување

- (1) Државните геолошки инспектори, државните рударски инспектори и државните инспектори за електрика во рударството се овластени да вршат инспекциски надзор над примената на прописите за безбедност при работа при изведба на рударски работи, експлоатација на минерални сировини, преработка на минерални сировини и вршење на детални геолошки истражни работи согласно со овој закон и прописите за безбедност при работа.
- (2) Државните инспектори за животна средина се овластени да вршат инспекциски надзор над примената на прописите за животна средина.

Член 101

Државен геолошки инспектор

- (1) Државниот геолошки инспектор врши непосреден инспекциски надзор над примената на законите, подзаконските акти и другите општи акти и примената на пропишаните стандарди и технички нормативи при геолошките истражувања, а особено дали:
 - концесионерот кој што врши детални геолошки истражувања ги исполнува условите утврдени со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
 - субјектот кој врши детални геолошки истражувања на минерални сировини има добиено концесија или дозвола за детални геолошки истражувања на минерални сировини;
 - лицето кое ги изведува основните и деталните геолошки истражувања на минерални сировини поседува овластување и ги исполнува условите пропишани со овој и со друг закон;
 - се вршат рударски мерења и поседуваат рударски планови за вршење детални геолошки истражувања на минерални сировини со ажурирана состојба на изведените детални геолошки истражувања;
 - работите ги изведува согласно со проектот за вршење на основните или детални геолошки истражувања, стандардите и техничките нормативи;
 - концесионерот најмалку еднаш годишно доставува извештај за извршените геолошки истражувања согласно со динамиката утврдена во проектот за геолошки истражувања;
 - има книга во која се водат извршените истражни работи за геолошките истражувања;
 - има елаборат за уредување на објектите со мерки за безбедност при работа;
 - има решение за поставување на овластено лице за водење на работите при вршење на деталните геолошките истражувања;
 - има донесено решение за поставување на одговорно лице за надзор и изведување на геолошките истражувања;
 - има уверенија за стручна оспособеност на работниците за извршување на работите и за нивната здравствена состојба;

- има извештаи за извршени периодични прегледи и испитувања на опремата и орудијата за работа заради утврдување на нивната исправност;
- има донесено упатства за работа со мерки на безбедност и здравје при работа, и
- поседува документација пропишана со овој и друг закон.

Член 102

Државен рударски инспектор

- (1) Државниот рударски инспектор врши непосреден инспекциски надзор над примената на законите, подзаконските акти и другите општи акти, како и над примената на пропишаните стандарди и технички нормативи за вршење на работите при изведба на рударски работи, експлоатација на минерални сировини и преработката на минерални сировини, а особено дали:
- концесионерот ги исполнува условите пропишани со овој и друг закон;
 - концесионерот кој врши експлоатација на минерални сировини има добиено концесија за експлоатација на минерални сировини;
 - концесионерот има дозвола за експлоатација или дозвола за изведување на рударски работи според дополнителни рударски проекти;
 - лицето врши техничко водење и надзор ги исполнува условите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
 - при изведувањето на рударските работи правилно се применуваат техничките нормативи и стандарди;
 - се вршат рударски мерења и поседуваат рударски планови со ажурирана состојба на изведените рударски работи;
 - за изведените рударски објекти кои се користат има решение за употреба;
 - се спроведуваат мерките за заштита при работа утврдени согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
 - се почитува обврската за запознавање на работниците со прописите и мерките за безбедност при работа, како и со мерките за спроведување на плановите за одбрана и акциите за спасување во случај на ненадејни несреќи;
 - навремено се преземаат мерки за безбедност на граѓаните и нивниот имот, сообраќајот и соседните објекти, безбедност на животната средина и природата, културното наследство како и мерки за рекултивација на земјиштето во согласност со закон;
 - концесионерот врши санација на просторот во согласност со договорот за концесија и дозволата за експлоатација;
 - води евиденција за произведените количини на минерални сировини на начин утврден со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
 - врши редовно геодетско мерење на површинскиот коп заради пресметка на откопаните количини на минерална сировина;
 - дали доставува известување за известување за експлоатираните количини на минерални сировини на начин утврден со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
 - има решение за поставување на раководни лица и лица за вршење на техничко водење и надзор при изведувањето на рударските работи и дали истите ги исполнуваат условите за вршење на тие работи;
 - има уверенија за стручна оспособеност на работниците за извршување на работите и за нивната здравствена состојба;
 - има извештаи за извршени периодични прегледи и испитувања на опремата и орудијата за работа заради утврдување на нивната исправност;

- има упатства за работа со мерки на безбедност и здравје при работа за применетиот технолошки процес за експлоатација и минерална технологија ,и
- поседува документација пропишана со овој и друг закон.

Член 103

Државен инспектор за електрика во рударство

- (1) Државниот инспектор за електрика во рударство врши непосреден инспекциски надзор над применувањето и придржувањето на законите, подзаконските акти и другите општи акти, а особено во однос на:
 - исполнување на пропишаните стандарди и технички нормативи при работа на електричните уреди и инсталации, како и тоа дали тие со нивната работа го загрозуваат здравјето и животот и имотот на луѓето, животната средина;
 - одржување во технички исправна и безбедна состојба на електричните постројки, уреди и инсталации;
 - водење на евиденција за техничките карактеристики на опремата, извршените испитувања со видот и датумот на испитувањата, одговорните лица под чиј надзор се вршени испитувањата, утврдената состојба и предложените мерки за функционална исправност и безбедност на објектите, уредите и инсталациите;
 - водење на евиденција во посебни контролни книги, испитни протоколи и извештаи за утврдените наоди и констатации од извршените прегледи и испитувања, како и преземените мерки, и
 - исполнување на пропишаните услови за стручната подготовка на лицата кои раководат и ракуваат со електричните постројки, уреди и инсталации.

Член 104

Државен инспектор за животна средина

- (1) Државниот инспектор за животна средина врши непосреден инспекциски надзор над применувањето и придржувањето на законите, подзаконските акти и другите општи акти, а особено во однос на тоа:
 - да утврди дали инсталацијата поседува Дозвола за експлоатација;
 - да утврди дали концесионерите кои вршат експлоатација на минерални сировини доставиле годишен извештај до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини за сите резултати од следењето за да демонстрира сообразеност со условите за издавање Дозвола за експлоатација и за да ги дополни сознанијата за однесувањето на отпадот и на инсталацијата;
 - да утврди дали концесионерите кои што вршат експлоатација на минерални сировини назначиле одговорно за надзор над програмата за спречување на значителни опасности;
 - да врши увид и контрола во податоците од евиденциите за опасен отпад од инсталациите со А - интегрирана еколошка дозвола и за опасен отпад од инсталациите со Б - интегрирана еколошка дозвола;
 - да врши увид и контрола дали отстранувањето на отпадот ги задоволува условите пропишани со дозволата за експлоатација, вклучувајќи ги и граничните вредности на емисија во воздухот, водата и почвата;
 - да утврди и други состојби од негова надлежност.
- (2) На барање на инспектор за животна средина, овластено лице на Министерството за внатрешни работи е должно да учествува во извршувањето на работите од ставот (1) на овој член.

Член 105

Донесување на решенија на државниот инспектор за животна средина

- (1) При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот за животна средина со решение:

- ќе ги задолжи да изработат и достават годишен извештај до надлежниот орган во рок не подолг од 90 дена;
 - ќе ја ограничи или забрани работата на концесионерот кој што врши експлоатација на минерални сировини, доколку не поседува ажуриран план за управување со отпад во траење од најмногу 30 дена;
 - ќе ја ограничи и забрани работата на концесионерот кој што врши експлоатација на минерални сировини доколку собирањето, транспортирањето, третманот, селектирањето, складирањето и преработката на отпадот се врши спротивно на одредбите од овој закон, во траење од 30 дена во кој рок треба да ги отстранат причините за настанатата состојба;
 - ќе ја ограничи и забрани работата на концесионерот кој што врши експлоатација на минерални сировини, доколку со отпадот се постапува спротивно на одредбите од овој закон во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;
 - ќе ја ограничи или забрани работата на концесионерот кој што врши експлоатација на минерални сировини ако немаат назначено лице одговорно за надзор над програмата за спречување на значителни опасности, во траење од 30 дена во кој рок треба да ги отстранат причините за настанатата состојба;
 - ќе ја ограничи или забрани работата на концесионерот кој што врши експлоатација на минерални сировини, доколку податоците од евиденцијата за отпад се водат, се чуваат и се постапува со нив на начин спротивно на одредбите од овој закон, во траење од 30 дена во кој рок треба да ги отстранат причините за настанатата состојба, и
 - ќе ја ограничи или забрани работата на правните и физички лица доколку не вршат мониторинг согласно со одредбите од овој закон, во траење од 30 дена во кој рок треба да ги отстранат причините за настанатата состојба;
- (2) Ако при вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот за животна средина утврди дека концесионерот кој што врши експлоатација на минерални сировини не се придржуваат кон законите и другите прописи, техничките прописи, стандарди, препораки и други општи акти, со записник ќе ги констатира утврдените неисправности и неправилности и во решението ќе го определи рокот во кој треба да се отстранат.
- (3) Доколку субјектите од ставот (1) на овој член не постапат согласно со решението на инспекторот за животна средина и не ги отстранат причините за настанатата состојба утврдени со решението, инспекторот за животна средина ќе поднесе прекршочна, односно кривична пријава пред надлежен суд.
- (4) Во случај кога ќе се утврди постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, инспекторот ќе издаде усна наредба за итно и неодложно отстранување на утврдените недостатоци кои записнички ги констатира во соработка со Државниот санитарно-здравствен инспекторат, како и ќе ги извести и другите надлежни инспектори или други државни органи за утврдените неправилности и ќе побара нивна интервенција.
- (5) Ако констатираните неисправности и неправилности од ставот (4) на овој член, претставуваат опасност за загрозување на животната средина, животот и здравјето на луѓето, инспекторот веднаш ќе ја забрани работата на инсталацијата, објектот, постројката, уредот, како и употреба на средствата и опремата за вршење на дејноста.
- (6) Во случаите од ставот (4) на овој член, инспекторот донесува писмено решение во рок од 48 часа од издавањето на усната наредба.
- (7) За вршењето на работите од ставот (1) на овој член инспекторот за животна средина има право на преземање и на други мерки утврдени со Законот за животната средина.

Член 106

Редовност на инспекциски надзор

(1) Државните геолошки инспектори, државните рударски инспектори и државните инспектори за електрика во рударството се должни да извршат надзор над изведувањето на деталните геолошки истражни работи, односно изведувањето на рударските работи и експлоатацијата на минералните сировини, кај секој концесионер поодделно и тоа:

- најмалку три пати годишно при вршењето на детални геолошки истражувања или експлоатација на енергетски минерални сировини;
- најмалку три пати годишно при вршењето на детални геолошки истражувања или експлоатација на металични минерални сировини;
- најмалку три пати годишно при вршењето на детални геолошки истражувања или експлоатација на техногени минерални сировини;
- најмалку два пати годишно при вршењето на детални геолошки истражувања или експлоатација на неметалични минерални сировини;
- најмалку два пати годишно при вршењето на детални геолошки истражувања или експлоатација на архитектонско – украсен;
- најмалку два пати годишно при вршењето на детални геолошки истражувања или експлоатација на песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации), и
- најмалку два пати годишно при вршењето на детални геолошки истражувања или експлоатација на минерални, термоминерални и термални води.

Член 107

Констатации и наоди

- (1) За секој извршен инспекциски надзор инспекторот е должен да состави записник за констатираните наоди, неисправности и неправилности и да му го предаде на одговорното лице во правното или физичкото лице кај кое е извршен инспекцискиот надзор.
- (2) Ако констатираните неисправности и неправилности, претставуваат опасност за безбедноста на луѓето и имотот, инспекторот со решение ќе го забрани изведувањето на деталните геолошки истражувања, изведбата на рударските работи и експлоатацијата на минералните сировини се додека утврдените неисправности и неправилности не се отстранат.

Член 108

Запирање на геолошките истражувања

- (1) Државниот геолошки инспектор со решение ќе ги запре натамошните геолошки истражувања кога:
 - деталните геолошки истражувања се вршат без концесија или дозвола за детални геолошки истражувања;
 - деталните геолошки истражувања не се вршат според проектната документација, а таквите истражувања ја доведуваат во прашање стабилноста на објектот и безбедноста на животот и здравјето на луѓето, сообраќајот, соседните објекти и животната средина и природата, и
 - изведувањето на работите при основните или деталните геолошки истражувања се вршат спротивно на одредбите од овој закон.

Член 109

Запирање на рударските работи

- (1) Државниот рударски инспектор со решение ќе ги запре натамошните рударски работи на рударскиот објект или на определено работно место кога:
 - експлоатацијата, изведувањето на рударските работи, односно изградбата на објектот и постројката се врши без дозвола или решение;
 - експлоатацијата, изведувањето на рударските работи, односно изградбата на објектот или постројката не се врши според техничката документација врз основа на која е издадена дозволата за експлоатација, односно градба, а таквата

- експлоатација, односно градбата ја доведува во прашање стабилноста на објектот, безбедноста на животот и здравјето на луѓето, сообраќајот, соседните објекти и животната средина и природата, и
- отстапувањето на вршењето на работите се врши спротивно на одредбите од овој закон.

Член 110

Запирање на изведба и користење на електрични инсталации и уреди

- (1) Државниот инспектор за електрика во рударството со решение ќе ја запре натамошната изведба или користење на електричните уреди и инсталации кога:
 - изведбата на објектот или постројката се врши без дозвола или решение;
 - изведувачето, односно изградбата на објектот или постројката не се врши според техничката документација врз основа на која е издадено одобрението за градба, и
 - електричните уреди и инсталации не се во согласност со пропишаните услови за безбедно ракување и користење со истите.

Член 111

Забрана за изведуваче на работи

- (1) Ако при вршењето на инспекцискиот надзор се утврди дека лицата кои раководаат или ракуваат со објектите, уредите, постројките и инсталациите, не ги исполнуваат условите утврдени со овој и прописите донесени врз основа на овој закон, инспекторот ќе донесе решение со кое ќе го забрани вршењето на тие работи.

Член 112

Жалба и извршување на решение

- (1) Против решението донесено од инспекторот со кое се определува управна мерка, може да се изјави жалба до министерот за економија во рок од осум дена од денот на приемот на решението.
- (2) Жалбата од ставот (1) на овој член не го одлага извршувањето на решението, ако со одлагањето на извршувањето на решението би настанала непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, имотот, животната средина и природата.

Член 113

Обврски за превземање на дејствија

- (1) Доколку при вршење на инспекцискиот надзор е утврдено дека е сторен прекршок или кривично дело, инспекторот мора веднаш да поднесе барање за поведување на прекршочна или кривична постапка.
- (2) Доколку за утврдениот прекршок или кривично дело од ставот (1) на овој член државниот инспектор не поднесе барање за поведување на прекршочна или кривична постапка, ќе се смета дека истиот сторил потешка повреда на работната должност.

Член 114

Самостојност при вршење на инспекциски надзор

- (1) Државниот геолошки инспектор, државниот рударски инспектор и државниот инспектор за електрика во рударството работите на инспекцискиот надзор и преземањето мерки за кои е овластен со овој и друг закон го вршат самостојно и водат евиденција за извршените контроли и прегледи.

Член 115

Обврска за известување и давања на податоци

- (1) Лицата кои подлежат на инспекциски надзор, се должни во секое време да му овозможат на државниот инспектор да влезе во сите работни простории, на негово барање да му дадат известување и податоци во врска со надзорот, да зема изјава од одговорните лица, да сослушува сведоци, да зема мостри, а по потреба да користи и услуги од стручни организации и лица.
- (2) Ако во текот на инспекцискиот надзор е потребно да се извршат испитувања (анализи или вештачења) од страна на соодветна стручна организација, трошоците за испитувањата ги надоместува лицето кај кое е извршен инспекцискиот надзор, во случај кога со правосилно решение ќе се утврди дека резултатите од овие испитувања не се во согласност со закон и други прописи донесени врз основа на закон.
- (3) Лицата од ставот (1) на овој член мора да му ја стават на увид сета техничка и друга документација, да му обезбедат увид во технолошкиот процес, увид на соодветните сертификати и атести.
- (4) Заради правилно утврдување на локацијата на вршењето на детални геолошки истражувања или експлоатација на минерални сировини, како и во однос утврдување на количините на експлоатирани минерални сировини, како и во други случаи кога е тоа непоходно, државниот геолошки инспектор, државниот рударски инспектор и државниот инспектор за електрика во рударството може да наредат да се изврши геодетско снимање, како и пресметка на откопани количини на минерални сировини.
- (5) Геодетското снимање, како и пресметката на откопани количини на минерални сировини ја вршат трговци поединци - овластени геодети и трговски друштва за геодетски работи кои ги исполнуваат условите од Законот за катастар на недвижности.
- (6) Трошоците за геодетското снимање од став (4) на овој член паѓа на товар на субјектот над кој се врши инспекциски надзор.

Член 116

Привремено одземање на премдети, средства и минерална сировина

- (1) Во случај кога при вршење на инспекциски надзор од страна на државниот геолошки инспектор, државниот рударски инспектор и државниот инспектор за електрика во рударството, како и овластените лица во Министерството за внатрешни работи ќе се утврди дека се врши експлоатација на минерални сировини без за тоа да е издадена концесија односно дозвола за експлоатација, предметите, средствата со кои се врши ископ односно експлоатација, транспорт, како и минералната сировина кои се привремено се одземени се предаваат на привремено чување на правни лица со кои Државниот инспекторат за техничка инспекција ќе склучи договор за таа намена.
- (2) За извршеното примопредавање се составува записник.

Член 117

Превземање на недоложни мерки

- (1) Државниот геолошки или рударски инспектор, како и државниот инспектор за електрика во рударството е должен веднаш на лице место да ги испита причините при смртен случај, колективна несреќа и тешка телесна повреда, како и да нареди мерки кои без одлагање мора да се преземат.
- (2) Во случаите од ставот (1) на овој член, државниот инспектор до надлежните органи е должен веднаш и во најкраток рок да поднесе извештај со мислење за причините и условите под кои се случила несреќата.

Член 118

Едукација

- (1) Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор државниот геолошки инспектор, државниот рударски инспектор или државниот инспектор за електрика во рударството утврди дека е сторена неправилност за првпат утврдена во член 122 став (1) алинеи 1,2,3,4,5,6 и 7, член 123 став (1) алинеи 8,9,10,11,12,13,14,15,16,17 и 18, член 123 став (1) алинеи 8,9,10,11,12,13,14,15,16,17 и 18, член 124 став (1) алинеи 15,16,17,18,19,20,21,22,23 и 24, и член 125 став (1) алинеи 1,2,3,4,5 и 6 должен е да состави записник во кој ќе ја утврди сторената неправилност со укажување за отстранување на утврдената неправилност во рок од осум дена и со истовремено врачување на покана за спроведување на едукација на лицето или субјектот каде што е утврдена неправилноста при вршењето на инспекцискиот надзор.
- (2) Формата и содржината на поканата за едукација, како и начинот на спроведување на едукацијата ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (3) Едукацијата ја организира и спроведува Државниот инспекторат за техничка инспекција, односно органот којшто го извршил инспекцискиот надзор, во рок не подолг од осум дена од денот на спроведувањето на инспекцискиот надзор.
- (4) Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или истородни неправилности за еден или за повеќе субјекти.
- (5) Доколку во закажаниот термин лицето или субјектот над кој се спроведува едукација не се јави на едукацијата, ќе се смета дека едукацијата е спроведена.
- (6) Доколку лицето или субјектот над кој се спроведува едукација се јави на закажаната едукација и истата ја заврши, ќе се смета дека е едуциран по однос на утврдената неправилност.
- (7) Доколку државниот геолошки инспектор, државниот рударски инспектор или државниот инспектор за електрика во рударството при спроведувањето на инспекцискиот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, донесува заклучок со кој ја запира постапката на инспекциски надзор.
- (8) Доколку државниот геолошки инспектор, државниот рударски инспектор или државниот инспектор за електрика во рударството при спроведувањето на повторниот инспекцискиот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд.
- (9) Државниот инспекторат за техничка инспекција, односно органот којшто го извршил инспекцискиот надзор и којшто ја организирал и спровел едукацијата, води евиденција за спроведената едукација на начин пропишан од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини.
- (10) Министерството за економија - Државниот инспекторат за техничка инспекција за извршените контроли изготвува квартални извештаи и ги објавува на интернет страницата на Министерството за економија на унифициран квартален преглед.

Член 119

Подзаконски акти

- 1) Подзаконските акти во врска со геологијата, рударството, безбедноста при работа и животната средина ги донесува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини, а подзаконските акти за одделни области министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на минералните сировини во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на која се однесува подзаконскиот акт.

ДЕЛ X

ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 120

- (1) Глоба во износ од 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:
- врши детални геолошки истражувања на енергетски, металични и/или техногени минерални сировини без доделена концесија или дозвола за детални геолошки истражувања;
 - пред отпочнувањето со вршење на детални геолошки истражувања не обезбеди писмена согласност за земјиштето каде што се вршат деталните геолошки истражувања;
 - во рок од 120 дена по завршување на деталните геолошки истражувања до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не достави елаборат од извршените детални геолошки истражувања;
 - го попречува државниот геолошки инспектор во вршењето на инспекцискиот надзор и не му ја стави на увид потребната документација за вршење на тој надзор;
 - не постапува по извршното и конечно решение на државниот геолошки инспектор;
- (1) Покрај глобата за дејствијата од ставот (1) на овој член на правното лице може да му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана на вршење одделна дејност. Траењето на забраната не може да биде пократко од шест месеца ниту подолго од три години, како и дејноста чие вршење му се забранува на правното лице.
- (2) Покрај прекршочната санкција на лицата од ставот (2) на овој член, за дејствијата од ставот (1) алинеа 1 и 2 на овој член може да се изрече посебна прекршочна мерка одземање на предмети со кои се вршени геолошките истражувања.
- (3) Глоба за прекршок во износ од 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и за одговорното лице во правното лице и за тоа ќе му се изрече прекршочна санкција забрана на вршење професија, дејност или должност во траење од една до пет години.

Член 121

- (1) Глоба во износ од 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:
- врши детални геолошки истражувања на неметалични минерални сировини, архитектонско украсен камен, песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации и минерални, термоминерални и термални води, без доделена концесија или дозвола за детални геолошки истражувања;
 - не достави извештај од извршените научни и проспекциски истражувања;
 - во рок од 120 дена по завршување на деталните геолошки истражувања до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не достави елаборат од извршените детални геолошки истражувања;
 - во рок од 15 дена пред започнувањето на деталните геолошки истражувања до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не го достави проектот за вршење на детални геолошки истражувања;
- (2) Покрај глобата за дејствијата од ставот (1) на овој член на правното лице може да му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана на вршење одделна дејност. Траењето на забраната не може да биде пократко од шест месеца ниту подолго од три години, како и дејноста чие вршење му се забранува на правното лице.
- (3) Покрај прекршочната санкција на лицата од ставот (2) на овој член, за дејствијата од ставот (1) алинеа 2 на овој член може да се изрече посебна прекршочна мерка одземање на предмети со кои се вршени геолошките истражувања.

- (4) Глоба за прекршок во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и за одговорното лице во правното лице и за тоа ќе му се изрече прекршочна санкција забрана на вршење професија, дејност или должност во траење од една до пет години.

Член 122

- (1) Глоба во износ од 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:
- врши изработка, изведување и надзор на геолошки истражувања без овластување за изработка на геолошка документација, изведување и надзор на геолошки истражувања;
 - депонира штетни, радиоактивни и други опасни и отпадни материи во напуштените рударски објекти во кои се вршеле геолошки истражувања;
 - при вршењето на деталните геолошки истражувања се откријат и други видови на минерални сировини освен оние за кои е доделена концесија за детални геолошки истражувања, а истите не се опфатени со елаборатот од извршените детални геолошки истражувања и соодветно прикажани по квалитет и квантитет;
 - врши научни и проспекциски истражувања без да достави известување;
 - работите при геолошките истражувања не ги изведува согласно со проектот за вршење на детални геолошки истражувања, стандардите и техничките нормативи со кои е регулирано изведувањето на такви работи;
 - не ги спроведува мерките за безбедност и здравје при работа согласно со овој и друг закон;
 - работите при геолошките истражувања не ги изведува согласно со проектот за вршење на детални геолошки истражувања, стандардите и техничките нормативи со кои е регулирано изведувањето на такви работи;
- (4) Покрај глобата за дејствијата од ставот (1) на овој член на правното лице може да му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана на вршење одделна дејност. Траењето на забраната не може да биде пократко од шест месеца ниту подолго од две години, како и дејноста чие вршење му се забранува на правното лице.
- (5) Глоба за прекршок во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и за одговорното лице во правното лице.
- (6) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.
- (7) Со глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за прекршокот од ставот (1) на овој член ќе се казни и одговорното лице во правното лице.

Член 123

- (1) Глоба во износ од 50.000 до 250.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице кое врши експлоатација на енергетски, металични и техногени минерални сировини, ако:

- експлоатацијата ја врши надвор од експлоатационото поле дефинирано со главниот рударски проект;
 - ако врши експлоатација на новооткриени неметалични минерални сировини, архитектонско украсен камен, песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации и минерални, термоминерални и термални води без да му е доделна концесија и дозвола за експлоатација;
 - не изврши геодетско мерење и не достави известување во рок, на начин и под услови утврдени со овој закон;
 - не води евиденција на произведените количини на минерални сировини на начин и под услови утврдени со овој закон и прописите донесени со врз основа на овој закон;
 - не постапува по извршното и конечно решение на државниот рударски инспектор и државниот инспектор за електрика во рударството;
 - го попречува инспекторот во вршењето на инспекцискиот надзор и не му ја стави на увид потребната документација за вршење на тој надзор;
 - не постави мерни инструменти за мерење на протокот на експлоатираните количини на минерална, термоминерална и термална вода на начин утврден со овој закон и прописите донесени со врз основа на овој закон.
 - експлоатацијата ја врши спротивно на одобрените рударски проекти;
 - при вршење на експлоатација не ги изведува рударските работи согласно со дозволата, стандардите и техничките нормативи кои важат за изведување на тие работи;
 - изведува рударски работи и објекти во постојните рудници кои не се опфатени со главниот рударски проект, а без дополнителен рударски проект и дозвола за изведување на рударски работи според дополнителен рударски проект;
 - ако техничкото водење и надзор го врши лице без да ги исполнува условите утврдени со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
 - при експлоатацијата не спроведува мерки за заштита на животната средина и природата и културното наследство, како и мерки за рекултивација на земјиштето согласно со закон;
 - не изведе и не изведува санација на просторот во согласност со проектот за вршење на детални геолошки истражувања, проектот за санација кој е составен дел од главниот или дополнителниот рударски проект, договорот за концесија и дозволата за експлоатација;
 - врши складирање на штетни, опасни, радиоактивни и отпадни материјали во напуштените простори и копови;
 - не постапува по планот за управување со отпад;
 - не врши класификација и прекатегоризација на рудните резерви на начин и под услови утврдени со овој закон и прописите донесени со врз основа на овој закон;
 - при изведување на рударските работи не обезбеди техничко водење и надзор на изведувањето на рударските работи според рударските проекти, техничките прописи, како и според прописите за безбедност при работа,и
 - не врши реинјектирање на водата, доколку истото е предвидено со дозволата за експлоатација и одобрените рударски проекти.
- (2) Покрај глобата за дејствијата од ставот (1) на овој член на правното лице може да му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана на вршење одделна дејност. Траењето на забраната не може да биде пократко од шест месеци ниту подолго од три години, како и дејноста чие вршење му се забранува на правното лице.
- (3) Покрај прекршочната санкција на лицата од ставот (2) на овој член, за дејствијата од ставот (1) може да се изрече посебна прекршочна мерка одземање на предмети со кои е сторен прекршокот.

- (2) Глоба за прекршок во износ од 20.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и за одговорното лице во правното лице и за тоа ќе му се изрече прекршочна санкција забрана на вршење професија, дејност или должност во траење од една до пет години.

Член 124

- (1) Глоба во износ од 15.000 до 30.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице кое врши експлоатација на неметалични минерални сировини, архитектонско украсен камен, песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации и минерални, термоминерални и термални води, ако:

- експлоатацијата ја врши надвор од експлоатационото поле дефинирано со главниот рударски проект;
- ако врши експлоатација на новооткриени неметалични минерални сировини, архитектонско украсен камен, песок и чакал кои не се наоѓаат на коритата и бреговите на површинските водни тела (водотеци, езера и акумулации и минерални, термоминерални и термални води без да му е доделна концесија и дозвола за експлоатација;
- не изврши геодетско мерење и не достави известување во рок, на начин и под услови утврдени со овој закон;
- не води евиденција на произведените количини на минерални сировини на начин и под услови утврдени со овој закон и прописите донесени со врз основа на овој закон;
- не постапува по извршното и конечно решение на државниот рударски инспектор и државниот инспектор за електрика во рударството;
- го попречува инспекторот во вршењето на инспекцискиот надзор и не му ја стави на увид потребната документација за вршење на тој надзор;
- не постави мерни инструменти за мерење на протокот на експлоатираните количини на минерална, термоминерална и термална вода на начин утврден со овој закон и прописите донесени со врз основа на овој закон.
- експлоатацијата ја врши спротивно на одобрените рударски проекти;
- при вршење на експлоатација не ги изведува рударските работи согласно со дозволата, стандардите и техничките нормативи кои важат за изведување на тие работи;
- изведува рударски работи и објекти во постојните рудници кои не се опфатени со главниот рударски проект, а без дополнителен рударски проект и дозвола за изведување на рударски работи според дополнителен рударски проект;
- ако техничкото водење и надзор го врши лице без да ги исполнува условите утврдени со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;
- при експлоатацијата не спроведува мерки за заштита на животната средина и природата и културното наследство, како и мерки за рекултивација на земјиштето согласно со закон;
- не изведе и не изведува санација на просторот во согласност со проектот за вршење на детални геолошки истражувања, проектот за санација кој е составен дел од главниот или дополнителниот рударски проект, договорот за концесија и дозволата за експлоатација;
- врши складирање на штетни, опасни, радиоактивни и отпадни материјали во напуштените простори и копови;
- не постапува по планот за управување со отпад;
- не врши класификација и прекатегоризација на рудните резерви на начин и под услови утврдени со овој закон и прописите донесени со врз основа на овој закон;

- при изведување на рударските работи не обезбеди техничко водење и надзор на изведувањето на рударските работи според рударските проекти, техничките прописи, како и според прописите за безбедност при работа,и
 - не врши реинјектирање на водата, доколку истото е предвидено со дозволата за експлоатација и одобрените рударски проекти.
- (4) Покрај глобата за дејствијата од ставот (1) на овој член на правното лице ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана на вршење одделна дејност. Траењето на забраната не може да биде пократко од шест месеца ниту подолго од три години, како и дејноста чие вршење му се забранува на правното лице.
- (5) Покрај прекршочната санкција на лицата од ставот (2) на овој член, за дејствијата од ставот (1) може да се изрече посебна прекршочна мерка одземање на предмети со кои е сторен прекршокот.
- (3) Глоба за прекршок во износ од 2.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок за дејствијата од ставот (1) на овој член и за одговорното лице во правното лице и за тоа ќе му се изрече прекршочна санкција забрана на вршење професија, дејност или должност во траење од една до пет години.

Член 125

- (1) Глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице кое врши експлоатација на минерални сировини ако:
- изврши пренос на концесијата спротивно на одредбите на овој закон;
 - ја даде концесијата под закуп;
 - кај концесионерот се изврши пренос на уделите или акциите дои поденично или во збир довел до промена на управувачката структура;
 - стави во употреба средства за работа кои не се прегледани и испитани за безбедно работење, односно ако не се исправни за безбедна работа таквите средства за работа;
 - веднаш, а најдоцна во рок од 48 часа по настанот, писмено не го извести Државниот инспекторат за техничка инспекција за секој смртен случај, колективна несреќа и секоја појава која претставува непосредна опасност и ја загрозува безбедноста на вработените при работа;
 - при вршењето на деталните геолошки истражувања се откријат и други видови на минерални сировини освен оние за кои е доделена концесија за детални геолошки истражувања, а истите не се опфатени со елаборатот од извршените детални геолошки истражувања и соодветно прикажани по квалитет и квантитет;
 - навремено не презема мерки за безбедност на граѓаните, нивниот имот, сообраќајот и соседните објекти;
 - во рок од 15 дена пред започнувањето на деталните геолошки истражувања до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини не достави проект за вршење на детални геолошки истражувања;
 - најдоцна 24 часа по запирање на работите, а во случај на опасна појава, веднаш не го пријави на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини и Државниот инспекторат за техничка инспекција за временото прекинување на изведувањето на рударски работи при истражување и експлоатација на минералните сировини поради непредвидени геолошки, рударски или економски причини (појава на гас или вода, горски удари, јамски пожари, пореметување на главни патишта за проветрување и одводнување, лизгање на терен и слично);
 - планира времено запирање на работите повеќе од шест месеци, а не го извести Државниот инспекторат за техничка инспекција во определениот рок и не изврши рударски мерења на состојбите, како и дополнување на рударските планови и не направи записник за

причините за престанување на работите и за опасностите кои можат да настанат во текот на запирањето и при повторниот почеток на работите;

- не изготви дополнителен рударски проект во согласност со одредбите од овој закон доколку не продолжи со експлоатација на минералните сировини по определениот рок;
- пушти во употреба рударскиот објект без извршен технички преглед и издадено решение за употреба, како и без добиена писмена согласност од државниот рударски инспектор;
- при изведување на рударски работи не преземе мерки заради заштита на животот и здравјето на граѓаните, како и безбедност на недвижните и движните работи;
- инфраструктурните објекти (пат, далновод и друго) кои поминуваат низ концесискиот простор ги уништува и загрозува и го оневозможува нивното користење од страна на други лица;
- не ги спроведува мерките за безбедност при работа согласно со овој закон;
- при вршењето на детални геолошки истражувања и експлоатација на минерални сировини не организира, уреди и не спроведува навремено мерки за безбедност при работа;
- при изведување на рударските работи не обезбеди водење на евиденција во пишана форма за техничко водење и надзор;
- при изведба на подземни рударски работи не организира служба за безбедност при работата;
- не организира служба за спасување и служба за против пожарна заштита при изведување на рударски работи каде што постои опасност од пожар, експлозија, појава на отровни гасови, или пак можности од навлегување на гасови, вода и тиња;
- во периодот на временото прекинување на рударските работи не ги одржува јамските простории и објекти во стабилна, сигурна и безбедна состојба;
- пред распоредувањето на работите, односно на работните задачи, работникот со кој засновал работен однос не го запознае со прописите и мерките за безбедност при работа во врска со работите кои ќе ги врши, со опасностите кои можат да настанат при таа работа, како и со организирањето и спроведувањето на безбедносните мерки при работа и не определи работник кој целосно ќе го запознае со правата и обврските во врска со безбедноста при работа и условите за работа;
- работникот кој првпат се распоредува на рударските работи постепено, а најмалку 15 дена не се внесува во работата под непосредно раководење и надзор на работник и инструктор определен од работник со посебни овластувања и одговорности;
- работниците кои се распоредени на работно место во јама при нивното прераспоредување на друго работно место на кое не работеле дотогаш не се запознаат со специфичните опасности на новото работно место и со мерките за безбедност при работа и опасностите кои можат да настанат при вршење на работите на кои се распоредуваат;
- работниците кои се распоредени на работно место во површинските погони кои во јамата влегуваат повремено заради извршување на одделни работи, претходно не се запознати со специфичностите на работата во јама, со сите опасности кои произлегуваат од таквата работа и со мерките за безбедност при работа на кои мора да се придржуваат;
- средствата за работа не ги одржува во исправна состојба, не ја проверува нивната исправност и безбедност за работа со повремени прегледи и испитувања на начин и во рокови пропишани со актот што тој го донесува, односно со упатството на производителот, техничките прописи и стандарди;
- не организира запознавање на сите работници со прописите и мерките за безбедност при работа, како и со мерките за спроведување на плановите за одбрана и акциите за спасување во случај на ненадејни несреќи и за таа цел еднаш годишно не организира обука;
- еднаш годишно не изврши проверка на познавањето на прописите и мерките за заштита при работа, како и плановите за одбрана и акциите за спасување во случај на ненадејни

несреќи на работниците со посебни овластувања и одговорности кои вршат надзор, палител на мини, како и други работници со посебни овластувања.

- (2) Покрај глобата за дејствијата од ставот (1) на овој член, на правното лице може да му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана на вршење одделна дејност. Траењето на забраната не може да биде пократко од шест месеца ниту подолго од три години, како и дејноста чие вршење му се забранува на правното лице.
- (3) Со глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за прекршокот од ставот (1) на овој член ќе се казни и одговорното лице во правното лице и ќе му се изрече прекршочна санкција забрана на вршење професија, дејност или должност во траење од една до пет години.
- (4) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице за дејствијата од ставот (1) на овој член и доколку при вршењето на геолошките истражувања и експлоатацијата на минералните сировини не го извести непосредниот раководител за несреќа при работа, потешка повреда при работа или појава што го загрозува животот на работниците, како и за причините за настанување на истите.

Член 126

- (1) Глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице кое врши експлоатација минерални сировини, ако:
 - до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини најмалку еднаш годишно не доставува извештај за извршените детални геолошки истражувања согласно со динамиката утврдена во проектот за вршење на детални геолошки истражувања;
 - на просторот за вршење на деталните геолошки истражувања ја нема предвидената документација;
 - на местото каде што се изведуваат рударските работи и врши експлоатација на минерални сировини ја нема утврдената документација;
 - лицата кои вршат работи на одделни работни места не ги исполнуваат условите за стручна подготовка;
 - работниците кои се распоредени на работно место надвор од јама влегуваат во јама без дозвола на раководителот на јамата или од него овластено лице, и
 - не донесе посебни програми за стекнување, дополнување и усовршување на знаењето за областите за безбедност при работа според видовите на работите, односно работните задачи.
- (2) Со глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за прекршокот од ставот (1) на овој член ќе се казни и одговорното лице во правното лице.
- (3) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

ДЕЛ XI ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 127

Постапките за доделување на концесии за детални геолошки истражувања за кои е поднесена иницијатива за отпочнување на постапка за доделување на концесија за детални геолошки истражувања ќе се продолжат согласно одредбите од овој закон.

Член 128

Концесионерите на кои им е доделена за концесија за детални геолошки истражувања, истите ќе ги завршат согласно одредбите од Законот за минерални сировини (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11).

Член 129

Концесионерите кои ги завршиле деталните геолошки истражувања, а кои не поднеле барање за доделување на концесија за експлоатација дод елот на влегување во сила на овој закон, постапката за доделување на концесија за експлоатација ќе ја продолжат согласно одредбите од овој закон.

Член 130

Започнатите постапки за вршење на стручна оцена (ревизија) на геолошката документација и рударските проекти ќе се завршат согласно Законот за минерални сировини (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11) и прописите донесени врз основа на тој закон.

Член 131

- (1) Овластувањата за изработка на геолошка документација издадени врз основа на Законот за минералните сировини („Службен весник на Република Македонија“ број 18/99 и 29/2002) и Законот за минерални сировини (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11) ќе продолжат да важат во рок од шест месеци, сметано од денот на влегување во сила на овој закон.
- (2) По истекот на рокот од став (1) на овој член, издадените овластувања престануваат да важат.

Член 132

- (1) Овластувањата за изработка на рударски проекти врз основа на Законот за минералните сировини („Службен весник на Република Македонија“ број 18/99 и 29/2002) и Законот за минерални сировини (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11) ќе продолжат да важат во рок од шест месеци, сметано од денот на влегување во сила на овој закон.
- (2) По истекот на рокот од став (1) на овој член, издадените овластувања престануваат да важат.

Член 133

Започнатите постапки за доделување на концесија за експлоатација на минерални сировини во случај кога сопственик на резултатите е Република Македонија ќе се завршат согласно Законот за минерални сировини (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11).

Член 134

- (1) На лицата на кои им е издадена лиценца за изработка на рударски проекти врз основа на Законот за минералните сировини („Службен весник на Република Македонија“ број 18/99 и 29/2002) и Законот за минерални сировини („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11) и имаат завршено високо образование рударски факултет насока површинска експлоатација, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе им издаде лиценца за изработка на рударски проекти за површинска експлоатација согласно одредбите на овој закон.
- (2) На лицата на кои им е издадена лиценца за изработка на рударски проекти врз основа на Законот за минералните сировини („Службен весник на Република Македонија“ број 18/99 и 29/2002) и Законот за минерални сировини („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11) и имаат завршено високо образование рударски факултет насока подземна експлоатација, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок 15 дена од денот на влегување во сила на овој закон ќе им издаде лиценца за изработка на рударски проекти за подземна експлоатација согласно одредбите на овој закон..
- (3) На лицата на кои им е издадена лиценца за изработка на рударски проекти врз основа на Законот за минерални сировини („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11) и имаат завршено високо образование рударски факултет општа насока и насока експлоатација на минерални сировини, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок 15 дена од денот на влегување во сила на овој закон ќе им издаде лиценца за изработка на рударски проекти за површинска експлоатација и лиценца за изработка на рударски проекти за подземна експлоатација согласно одредбите на овој закон.
- (4) На лицата на кои им е издадена лиценца за изработка на рударски проекти врз основа на Законот за минерални сировини („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11) и имаат завршено високо образование рударски факултет насока преработка на минерални сировини, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини во рок 15 дена од денот на влегување во сила на овој закон ќе им издаде лиценца за преработка на минерални сировини согласно одредбите на овој закон.

Член 135

Започнатите постапки за издавање на дозвола за експлоатација и дозвола за изведување на рударски работи според дополнителен рударски проект ќе се завршат согласно Законот за минерални сировини („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11).

Член 136

- (1) Издадените одобренија за експлоатација согласно Законот за минералните сировини („Службен весник на Република Македонија“ број 18/99 и 29/2002) и издадените дозволи за експлоатација согласно Законот за минерални сировини („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11) ќе се сметаат како дозволи за експлоатација и важат до истекот на рокот до којшто и се издадени.
- (2) Концесинерите од став (1) на овој член во рок од две години од денот на влегување во сила на овој закон се должни до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од

областа на минералните сировини да достават план за управувањето отпад од минерални сировини.

- (3) Доколку концесионерите во рокот од ставот (2) на овој член не поднесат барање за издавање на дозвола за експлоатација, договорите за концесија престануваат да важат.

Член 137

- (1) Концесионерите на кои им е издадено одобрение за експлоатација и одобрение за експлоатација по дополнителен рударски проект до денот на влегувањето во сила на Законот за минералните сировини („Службен весник на Република Македонија“ број 18/99) но кои не поднеле барање за издавање на дозвола за експлоатација се должни да поднесат барање за издавање на дозвола за експлоатација во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.
- (2) Доколку концесионерите во рокот од ставот (1) на овој член не поднесат барање за издавање на дозвола за експлоатација, договорите за концесија престануваат да важат.

Член 138

Во случај кога концесионерите на кои им е издадено одобрение за експлоатација согласно Законот за минералните сировини („Службен весник на Република Македонија“ број 18/99 и 29/2002), но кои нема да отпочнат со експлоатација во рок од три месеци од денот на влегување во сила на овој закон, Владата на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на минералните сировини ќе донесе одлука за едностран раскин на договорот за концесијата за експлоатација.

Член 139

- (1) Концесионерите кои имаат склучено договори за концесија за експлоатација на минерални сировини согласно Законот за минерални сировини („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11) се должни га усогласат предметните договори со одредбите од овој закон во рок една година од денот на влегување во сила на овој закон, освен во однос на големината на просторот на кој е доделена концесијата за експлоатација.
- (2) Усогласувањето од став (1) на овој член ќе се изврши со склучување на нов договор за концесија за концесија за експлоатација.

Член 140

Одредбите на член 96 од овој закон ќе отпочнат да се применуваат со пристапувањето на Република Македонија во Европската унија.

Член 141

Регистарот од прописите утврден во член 97 став (1) од овој закон ќе стане достапен за јавноста од 1 јануари 2015 година.

Член 142

- (1) Подзаконските акти утврдени со овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.
- (2) До денот на влегувањето во сила на подзаконските акти од став (1) на овој член ќе се применуваат подзаконските акти утврдени во Законот за минерални сировини („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11).

Член 143

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, престанува да важи Законот за минерални сировини (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/07, 88/08, 52/09, 6/10, 158/10, 53/11 и 136/11).

Член 144

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.